

Miia Tarujärvi

MERI JA RUUSUTARHA
Vaateen teemat kuluttajan näkökulmasta

Opinnäytetyö
Muotoilun koulutusohjelma


Joulukuu 2012




MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 18.12.2012
Tekijä Miia Tarujärvi		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Muotoilun koulutusohjelma, Vaatetussuunnittelu
Nimeke MERI JA RUUSUTARHA -Vaatteen teemat kuluttajan näkökulmasta		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni aiheena olivat vaatetussuunnittelussa käytettävät alkuideat ja teemat, joita tarkastelin kuluttajien näkökulmasta. Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, millaisia mielikuvia suunnittelemani, teemoihin perustuvat puvut kuluttajissa herättivät. Halusin tietää näkevätkö käyttäjät vaatteissa olevia teemoja vai mitä he havaitsivat. Tätä varten laadin kyselytutkimuksen.</p> <p>Kyselytutkimustani varten tarkastelin omana alueenaan assosiaatiota, estetiikkaa ja telesistä sekä niiden ominaisuuksia. Suunnitteluvaiheessa valitsin kaksi eri teemaa, meren ja ruusutarhan, joista tein kaksi erillistä kuvakollaasia. Näiden kuvakollaasien pohjalta lähdin suunnittelemaan ja luonnostelevaan erilaisia pukuja. Kollaaseista sain malleihin tarvittavia värejä, pintoja ja yksityiskohtia. Pukujen luonnoksista valitsin yhden molemmista teemoista ja niistä valmistin puvut kyselytutkimusta varten.</p> <p>Opinnäytetyössäni apuna käytin Papanekin (1984) funktioanalyysia, jonka tarkoituksena on suunnitella tuote kuuden ominaisuuden kautta, mutta tässä opinnäytetyössä nostin funktiosta esille vain kolme ominaisuutta: assosiaation, estetiikan ja teleksisen. Näiden funktioiden kautta analysoin kyselytutkimuksen vastauksia mielikuvista, kauneudesta ja ajan hengestä.</p> <p>Kyselyn suoritin viikon sisällä Savonlinnassa kolmessa eri paikassa (Kaupungin kirjastossa, Taito Shopissa ja MattoSektorilla), joihin jätin puvut kyselylomakkeiden kera. Puvut olivat esillä mallinukkien päällä ja ihmiset saivat vapaasti kirjoittaa lomakkeelle vastauksensa. Vastauslomakkeita kertyi 18 kappaletta, mutta laajoista vastauksista kertyi jonkin verran tietoa.</p> <p>Kyselyn suppean vastausmäärän perusteella tuloksista ei voida sanoa mitään yleistettävää, mutta vastaukset antavat viitettä siitä, että kuluttajien mielikuvien syntyyn vaikutti kaikista eniten pukujen väri kuin mallit tai yksityiskohdat.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Papanekin funktioanalyysi, kuluttajat, teema, vaatetus		
Sivumäärä 42+1 liite	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä) Kyselylomake, kuvat valituista materiaaleista		
Ohjaavan opettajan nimi Satu Kivimäki Ilona Kauppi		Opinnäytetyön toimeksiantaja

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 18 Dec 2012	
Author Miia Tarujärvi		Degree programme and option Degree Programme in Design. Fashion Design	
Name of the bachelor's thesis OCEAN AND ROSE GARDEN –Clothing themes from the consumers point of view			
Abstract <p>The purpose of this Bachelor's thesis is to study how the general population observes the themes in clothing. I wanted to know how the ideas and themes that the designers have in mind are translated in the minds of the consumers. I designed a poll questionnaire to get information on how the designs look from the consumers' point of view.</p> <p>Papanek's (1984) function analysis served as the theoretical framework for my research. This model gives six functions that form the basis of product design, but only three of them were actually relevant to this study – association, aesthetics and telesis. These three functions allowed me to analyze the poll responses to understand consumers' visions, sense of beauty and sense of the spirit of the time.</p> <p>For the poll I examined closely the features of association, aesthetics and telesis. The design process started by choosing two themes, namely the rose garden and the ocean view, of which I produced picture collages which provided me with lots of ideas for colors, textures and details. Based on these ideas I made dozens of sketches and drafts for both themes and ultimately chose one dress for each theme to produce.</p> <p>The poll responses were collected within one week in Savonlinna in three different places (The town library, Taito Shop & Matto Sektori). In each place the dresses were presented on numbered model dolls with the questionnaires available beside them. This way the bypassers could freely give their opinions on the dresses. In the end there were only 18 responses in the box, but they were abundant in information.</p> <p>Obviously the sample was too small to allow any greater generalizations. Still, it seems that color has a much greater affect on the consumers' observation than the model or details of the dresses. This certainly calls for further research on the matter.</p>			
Subject headings, (keywords) Papanek's function analysis, consumers, theme, clothing			
Pages 42+1 appendix	Language Finnish	URN	
Remarks, notes on appendices			
Tutor Satu Kivimäki Ilona Kauppi		Bachelor's thesis assigned by	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	PAPANEKIN FUNKTIOKOKONAISUUS	2
2.1	Assosiaatiot.....	3
2.2	Estetiikka	5
2.3	Telesis.....	6
3	VAATETUSSUUNNITTELIJA PUKEUTUJAN PEILINÄ.....	7
4	TEEMASTA VAATTEEKSI	9
4.1	Ideointia kuvakollaasin avulla	9
4.2	Luonnostelua teemojen pohjalta	13
4.3	Mallien jatkokehittäminen ja valinta	18
4.4	Materiaalin valinta	21
4.5	Valmiit teemapuvut.....	26
5	KYSELY KULUTTAJILLE.....	29
5.1	Kysely aineistokeruumenetelmänä	29
5.2	Laatiminen ja toteutus	30
5.3	Tutkimusaineiston analysointi ja tulokset	31
6	TULOSTEN TARKASTELU.....	35
7	POHDINTA.....	37
	LÄHTEET	40
	LIITE	
	1 Monisivuinen liite	

1 JOHDANTO

*”Laitan ideani ja mielikuvani tehosekoittimeen.
Annan tuloksen roiskua pitkin seinää, ympäri huonetta.”*
(Tarujärvi 2007)

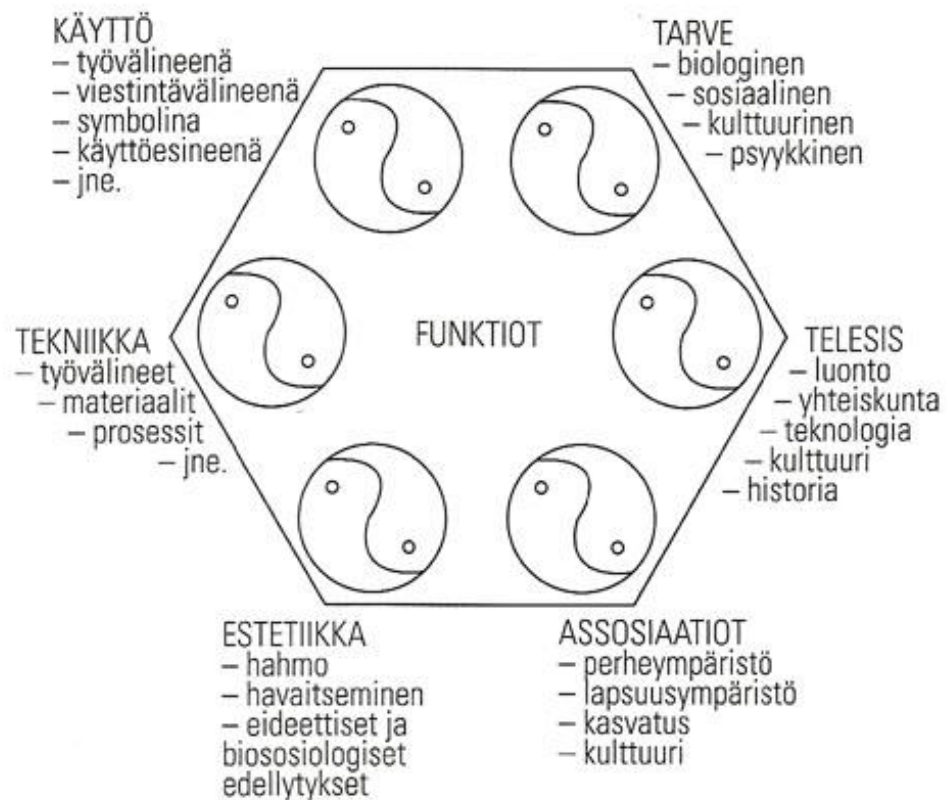
Kiinnostukseni aiheita, mielikuvia ja teemoja kohtaan alkoi erään maalauskerhon myötä monta vuotta sitten, jolloin huomasin, miten samasta aiheesta muut voivat saada niin erilaisia mielikuvia, kuin mitä minulle tuli mieleen. Ajan myötä mielenkiintoni on syventynyt, ja maalauksia laulava siveltimeini vaihtunut suunnittelijan kyniin ja paperiin. Nähtyäni ja koettuani osani suunnittelijana mieleeni hiipi eräs iltapäivä koulussa, uteliaisuus ja pohdinta siitä, miten muut näkisivät valitsemani teemat tehdyissä vaatteissani, näkisivätkö he jotain, mitä itse en ole huomioinut. Siitä syntyi mielenkiinto ja ajatus tutkia ja syventyä aiheeseen tarkemmin.

Koen tästä olevan hyötyä minulle suunnittelijan näkökulmasta, kun tulen jatkossa suunnittelemaan vaatteita eri kohderyhmille silmällä pitäen heidän kiinnostuksen kohteitaan, jotka näkyvät heidän pukeutumistyyliinsä ja persoonansa esille tuomisessa. Tämä tulee mielestäni myös syventämään ajattelutapojani teemojen valinnoista, kun tulevaisuudessa suunnittelen mallistoja. Tällöin voi pohtia, miten saan teemat näkymään tai kätkeytymään malliston vaatteisiin.

Valitsin siis opinnäytetyön aiheeksi vaatteiden teemat pukeutuja näkökulmasta. Tarkoituksena on tarkastella vaatetussuunnitteluun liittyviä teemoja, ja miten kuluttajat havaitsevat ne, vai ovatko ne vain lisämauste muuten käyttäjän itse valitsemissa vaatteissa? Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaisia mielikuvia suunnittelemani, teemoihin perustavat puvut kuluttajissa herättävät. Tätä varten laadin kyselytutkimuksen. Tutkimusta varten valmistan kaksi pukua eri teemoista, jolloin molemmat ovat tasa-arvoisessa asemassa tutkimuskysymyksiä aseteltaessa. Kyselyssä saatuja vastauksia tarkastelen Papanekin (1984) funktioanalyysin kolmen osa-alueiden estetiikan, assosiaation ja teleksisen avulla.

2 PAPANEKIN FUNKTIOKOKONAISUUS

Tarkastelen havaittajaa eli tässä tapauksessa kuluttajaa Papanekin (1984) funktioanalyysin pohjalta. Papanekin (1984) suunnittelemassa kuusikulmiomallissa (kuvio 1) keskitytään analysoimaan tuotetta kuuden ominaisuuden (tarve, telesis, assosiaatiot, estetiikka, tekniikka, käyttö) ja niiden välisten suhteiden avulla.



KUVIO 1. Papanekin (1984) funktiokokonaisuuden moni- ilmentymä (Anttila 1992, 148)

Funktiokokonaisuuden jokaiseen ominaisuuteen liittyvät omat syventävät analyysinsä, joita tarkastellaan niiden itsensä sisällä. Jokaisessa suunnittelutehtävän oikea ratkaisu riippuu tuotteen tarkoituksesta ja käyttötavasta. Vaikka ihmiset yleensä mieltävät suunnittelun olevan vain joko esteettistä tai käytännöllistä, ne ovat kuitenkin vain kaksi funktion kuudesta osasta. Muoto ei aina ole ainoa funktio, vaan tuotteen pitää myös toimia oikein kauneuden lisäksi. Papanek lisäsi myöhemmin kaavakuvaansa Ying & Yang-symbolit, joiden tarkoitus on ilmaista jokaisen funktion

ominaisuuden vastakkaisuuksien (hyvä-huono, pehmeä-kova, jne.) vuorottelua. Tällä tavalla saadaan esiin myös tuotteen piilevät voimat, jotka lisäävät ja vahvistavat kyseisen funktion vastavoimien vaikutusta. (Papanek 1984, 5 - 6, 26.)

Tässä työssä haluan korostaa erityisesti assosiaatioita, teleksistä ja estetiikkaa, koska ne vaikuttavat katsojan psyykkisiin kokemuksiin ja ovat vaikutussuhteessa myös sekä itsensä että toistensa kanssa. Neisser (1980, 29.) toteaa, että jokaisella ihmisellä on oma tapansa havainnoida. Havainnointi antaa havainnoijalle informaatiota sekä itsestään, ympäristöstä että maailmasta. Koskennurmi-Sivonen (2000b, 127) lisää, että havainnointiin liittyy myös tietyllä tavalla oman tyylin rakentaminen, jossa yhdistyy katsojan henkilökohtaiset estetiikan käsitys ja arvot. Assosiaation, estetiikan ja telesiksen funktioihin vaikuttavat myös vallitsevat muoti-ihanteet, kulttuuri ja niiden sisällä olevat ominaiset piirteet. Myös yhteiskunta vaikuttaa ajattelutapoihimme ja siihen, mitä pidämme sosiaalisesti hyväksyttävänä pukeutumismormeina kunakin aikakautena. Esimerkiksi 1920-luvulla pitkät mekot lyhentyivät polvimittaisiksi ja hiukset vaihtuivat pitkistä polkkamittaisiin malleihin. Tämä muutos aiheutti paheksuntaa aikansa ennen kuin se hyväksyttiin muoti-ilmiöksi. Koska tässä opinnäytteessä suunnitteluprosessi on täysin suunnittelijälähtöinen ja koskee kuluttajien kokemia mielikuvia vaateen ulkoasusta eikä siis teknistä toteutusta tai käyttötilanteisiin tai tarpeeseen liittyviä tekijöitä, en käsittele tässä funktionaalisia osalualueita (käyttö, tarve ja tekniikka) lainkaan.

2.1 Assosiaatiot

Assosiaatio on ihmisen mielessä tapahtuva miellelyhtymä, joka liittyy aikaisemmin koettuihin voimakkaisiin tuntemuksiin, kuten esimerkiksi lapsuudessa koettuihin kokemuksiin. Se on kuin idea- tai ajatusketju, jota aikaisemmat kokemukset säätelevät. (Saariluoma 1990, 26.) Monet assosiaatiot merkitsevät tiedostamattomia ja syvälle juurtuneita arvoja. Useimmat assosiaatioiden arvot ovat yleismaallisia kulttuureiden sisällä ja usein pohjautuvat kulttuureiden perinteisiin. (Papanek 1984, 19 - 20.) Siten suunnittelija voi vaikuttaa siihen, millaisia miellelyhtymiä hän haluaa tuotteellaan käyttäjässä herättää. Miellelyhtymiä voi syntyä visuaalisesti muodoista, väreistä, pinnoista, materiaaleista, kuvioinnista tai näiden yhdistelmistä. (Anttila 1992, 162.) Koskennurmi-Sivonen (2000b, 118) sanoo, että myös tuntoaistimus herättää mielikuvia edellä mainittujen lisäksi, mihin Neisser (1980, 31) lisää, että kun

koskettamme jotain, mitä näemme, mieleemme tuleva mielikuva yleensä rinnastetaan siihen, mitä katsomme. Suunnittelijalle on luonnollista, että käsillä olevan materiaali herättää erilaisia tunteita ja mielikuvia, jotka näkyvät valmiissa tuotteessa. Esimerkiksi sifongin laskeuttuvuus voi tuoda mieleen vesiputouksen tai kesäisen illan, jolloin mekon helma kietoutuu jalkojen ympärille. Assosiaatioiden synty on yhteydessä sisäisen maailman, yhteisen sosiaalisen ja luonnon muodostamien maailmojen välisessä vuorovaikutuksessa. (Fernström & Laamanen 2005, 140). Myös havainnoitsijan taustat, perheympäristö, kasvatus, kulttuuri ja ammatti vaikuttavat mielleyhtymien syntyyn. Siksi tässä on kyselyn kannalta tärkeää tietää esim. vastaajan ikä tai ammatillinen tausta. Sama asia voi herättää hyvin erilaisia mielikuvia eri ikäisissä henkilöissä.

Anttilan (1992, 163) mukaan muodin maailmassa on runsaasti esimerkkejä tuotteisiin ladatuista assosiatiiivisista eli mielleyhtymiä luovista merkityksistä. Niillä voidaan saada aikaan sekä myönteisiä ja kielteisiä että yleviä ja arkisia mielleyhtymiä aina sen mukaan, mikä milloinkin on pyrkimyksenä. Assosiaatiota voidaan tarkastella myös arvojen ja asenteiden näkökulmasta. Ihmisten omat henkilökohtaiset arvot määräytyvät sen mukaan, mikä heille on tärkeää ja mistä he haluavat pitää kiinni. Lampikoski (2000, 49) toteaa, että arvot ovat kuluttajille suhteellisen yleisluontoisia ja pysyviä taipumuksia arvostaa tiettyjä kohteita. Raunio (2000, 66) toteaa, että vaatteet ovat konkreetteja, käsin kosketeltavia esineitä, kun taas kokemukset, ajatukset ja elämykset ovat henkisiä, mielensisäisiä liikahduksia, jotka vaikuttavat kulloiseenkin pukeutumiseen liittyvään sosiaaliseen toimintoon. Toisaalta vaatteisiin liittyy myös erilaisten assosiaatioiden kirjo, jotka kertovat kantajan arvovallasta tai asemasta kuten esimerkiksi poliisin virkapuku (Lönnqvist 2008, 12). Tässä työssä haluan tietää, millaisia assosiaatioita suunnittelejat puuvuodet herättävät, ja kohtaavatko suunnittelijan ja vastaajien mielikuvat toisensa.

Väritkin toimivat assosiaatioiden tuojina, koska niiden avulla on voitu ilmentää persoonallisuutta, luonnetta ja makua ja niillä on voitu myös välittää erilaisia viestejä toisista kulttuureista ja sosiaalisesta statuksesta (Seivewright 2007, 23). Esimerkiksi siinä missä musta on totuttu näkemään länsimaissa hautajaisvärinä, on idässä vastaavasti ollut valkoinen. Kukin väri tekee ihmiseen omanlaisensa vaikutuksensa ja sen takia värejä voidaan käyttää tiettyihin esteettisiin tarkoituksiin. Purppuranpunaista on pidetty kuninkaallisena värinä sen arvokkuuden ja totisen mielikuvan takia. (Pusa

1967, 13.) Arnkilin (2008, 59) mukaan värit ovat normaaleissa kokemuksissamme esineiden, pintojen ja tilojen erottamattomia ominaisuuksia, jotka vaikuttavat niiden ilmeeseen ja siihen, millaisena koemme sen. Toisin sanoen väri voi muuttaa tuotteen ulkonäöllisiä eli visuaalisia ominaisuuksia eli erilaiset värit voivat tuottaa eri materiaaleihin kiinnitettynä tai eri tavoin käsiteltynä lukemattomia eri vaikutelmia. Pitkä iltapuku voi eri värisenä tuoda erilaisia mielikuvia. Mustana sen vaikutelma voisi olla synkkä ja arvokas kun taas vaaleanpunaisen sävyisenä se tuo mieleen prinsessamaisuutta. Arnkilin (2008, 146) toteaa, että väreihin liittyy myös automaattisia assosiaatioita, joiden on tarkoitus esimerkiksi graafisessa viestinnässä ohjata liikenteen sujuvuutta, opastaa tai jäsentää tietoa. Myös eri väreihin on liitetty erilaisia mielikuvia, kuten esimerkiksi sininen kuvastaa etäisyyttä, keveyttä, kosteutta tai avaruutta tai vihreä kuvaamaan kasvua, metsää tai luonnonläheisyyteen.

2.2 Estetiikka

Anttilan (1992, 165) mukaan estetiikka käsitteenä on laaja-alainen ja siihen liittyy läheisesti ”kauneus on katsojan silmässä”-sanonta. Tämän mittaamiseen ei ole olemassa mitään valmista mittaria. Yleensä tuotteen esteettiset vaikutukset pelkistetään yksinkertaisiin käsitteisiin, kuten täsmällisyyteen ja yksinkertaisuuteen, jotka miellyttävät suuriakin käyttäjäryhmiä. Toisin sanoen jokainen ihminen kokee ja havainnoi kauneutta tuotteissa omalla tavallaan, johon vaikuttavat Koskennurmi-Sivosen (2000b, 126) mukaan katsojan oma tausta ja asenteet. Ahoniemen (2000, 101) mielestä esteettiset ominaisuudet kuten värit, muodot, suhteet ja materiaalit liittyvät siihen kysymykseen, mitä pidetään arvokkaana vallitsevassa ajassa.

Papanek (1984, 22) kuvailee estetiikan olevan funktiokokonaisuuden yksi työkalu, joka auttaa suunnittelijaa luomaan tuotteellensa miellyttävän ulkonäön, muodon ja värin toimivuuden lisäksi. Suunnittelijan ympäristö, joka on suhteessa siihen aikaan ja kulttuuriin, jossa hän toimii, vaikuttaa hänen kauneuskäsityksensä syntyyn (Kettunen 2000, 15). Näin ollen haluan tietää, kuinka ulkonäöllisesti viehättävinä ihmiset pitävät suunnittelemani pukuja

Tuotteen ulkoisiin eli visuaalisiin ominaisuuksiin vaikuttavat tekijät ovat mm. muodot, värit, pinnat, rakenteet, mittasuhteet, rytmi, kontrastit, jännitteet jne. (Anttila, 1992, 167). Kettunen (2000, 21) toteaa, että tuotteen viehättävyys ei riipu sen

visuaalisesta kompleksisuudesta, vaan sen havainnoijan omasta tulkinnasta. Uotilan (1995, 23) mielestä kyse on ihmisen omasta luovuudesta ja hänen ilmaisu- ja tulkintakyvystään, jotka antavat tuotteelle esteettisen arvon, vaikka pukeutuminen onkin jokapäiväisen elämän arkisimpia toimintoja. Esteettisyytteen liittyy läheisesti myös jokaisen muodin mukana tulevien kauneusihanteiden tavoittelemista (Koskennurmi–Sivonen 2000a, 6). Toisaalta Nuutisen (2004, 69) mielestä muoti heijastaa aikakaudelleen ominaista suhtautumista esim. sukupuoleen, identiteettiin, elämäntapaan tai asenteisiin. Tässä opinnäytetyössä ei ole kyse muodista ja sen vaikuttavista osatekijöistä, vaan suunnittelijan omasta näkemyksestä ja käsityksestä estetiikasta eli kauneuden käsityksestä.

2.3 Telesis

Papanekin (1984, 11) mukaan telesis tarkoittaa tuotteen sijoittumista siihen aikaan ja kulttuuriin, jossa se on syntynyt, ja täten ei ole mahdollista siirtää asioita tai esineitä toisesta ajasta tai kulttuurista toiseen. Voidaan sanoa, että telesis sisältää myös ajan hengen mukaisen muotoilukielen käsitteen. Nuutinen (2004, 66, 177) määrittelee, että ajan henki sisältää uudet vallitsevat trendit, lookit ja tuotteiden fyysiset sekä psykologiset mittasuhteet. Toisaalta ajan henki on myös kulttuurinen ilmasto, jonka sisällä yleiset uskomukset ja ideologiat muotoilevat jatkuvasti yksilön ajatuksia ja tunteita, jotka ilmenevät toiminnan kautta. Se, mihin aikaan ja paikkaan pukuni sijoittuvat katsojien mielestä, on heistä itsestään kiinni ja mitä muotoja ja yksityiskohtia he mieltävät eri aikakausien pitävän sisällä.

Telesiksen piiriä sivuaa myös tyylin käsite. Tyyli on pääasiassa visuaalinen esitystapa siitä, miten ympäröivä kulttuuri vaikuttaa tuotteen ulkonäköön. (Anttila, 1992, 170-171.) Kettunen (2001, 18) tarkentaa vielä, että tyyliin vaikuttavat tuotteen suunnittelun tavoite, ajankohta, kulttuurinen yhteys, kohderyhmän mieltymykset, sen hetkinen muoti ja muut ajassa olevat ilmiöt. Tyyli on myös oman persoonallisuuden ilmaisua ja yhteisön sääntöjen yhdistelmä, johon vaikuttavat vallitsevat arvot. Esimerkiksi punk-tyylissä on ollut omanlaisensa arvot ja asenteet, jotka ovat näkyneet myös pukeutumisena. Nuutisen (2004, 60,105) mielestä muoti on vallitseva tyyli, joka heijastaa aikaansa ja jonka osatekijöitä ovat värit, materiaalit ja kuosi, siluetti ja muoto.

Kettunen (2001, 19) lisää, että ihminen on taipuvainen suosimaan visuaalista ympäristöään kohtuullisen yksinkertaisen tyylin kautta, jota kutsutaan eleganssiksi. Toisaalta tyyllillä tarkoitetaan persoonallisuuden ilmentymää, joka on jokaiselle ihmiselle omanlaisensa tapa ilmaista itseään vaatevalintojen kautta (Anttila 1992, 170-171). Solomonin (2004, 293) mukaan pukeutumisella tehdään ensimmäiset vaikutelmat muihin ihmisiin, mihin Ahoniemi (2000, 81) lisää, että pukeutuminen on eräs ihmisen tapa ilmaista itseään ja se on sama asia kuin kertoisi itsestään jollain muulla tavalla.

3 VAATETUSSUUNNITTELIJA PUKEUTUJAN PEILINÄ

Vaatetussuunnittelu on pääasiassa materiaalisen muodon ja mielikuvien sisällön yhdistämistä halutun lopputuloksen aikaansaamiseksi (Raunio 2000, 62). Kettunen (2001, 33) lisää, että saadakseen mahdollisimman tarkasti käyttäjän mukaisen tuotteen, on suunnittelijan otettava asiakas mukaan suunnitteluun mahdollisimman varhain. Tarkoituksena on luoda sellainen vaatetus, jonka käyttäjä kokee itselleen merkityksellisenä, persoonallisesti hyvänä ja sosiaalisesti hyväksyttävänä (Ahoniemi 2000, 80). Suunnittelijan tuotokset ja vaatteet tuottavat Raunion (2000, 73) mukaan käyttäjilleen joukon tuntemuksia, asenteita, kokemuksia ja toimintaa, jotka kuvastavat elämänlaatua. Tällöin on kyse suunnittelijan ja asiakkaan näkemysten yhdistämisestä, jolloin saadaan tuotua asiakkaan oma persoona esiin vaatteissa ja että asiakas tuntee olonsa hyväksi vaatetta käyttäessään. Tässä opinnäytetyössä suunnittelu on kuitenkin suunnittelijälähtöistä ja tarkoituksena on kerätä kuluttajilta ainoastaan mielikuvia puvuista.

Jotta suunnittelija voi vaatteita suunnitellessaan liittää niihin kuluttajien näkemyksiä ja tyyliä, on tämän haastateltava heitä ja kyseltävä näiden mielipiteitä. Useimmat asiakkaat osaavat sanoa, minkälaisista malleista, yksityiskohdista ja väreistä he pitävät, tai heillä voi olla tietynlainen tunnelma, mielikuva tai ajatus valmiista puvusta, jos kyse on yksittäiskappaleista tai yksittäinen asiakastyö. Teollisessa valmistuksessa suunnittelija on se, joka suunnittelee ja ennustaa seuraavan sesongin tulevat mallit, materiaalit ja värit (Nuutinen 2004, 102). Tällöin kuluttajan tehtäväksi jää ainoastaan päätös ostaako hän suunnittelijan suunnitteleman tuotteen vai ei. Seitamaa-Hakkaraisen (2005, 187-188) mielestä suunnittelijan ja aloitteentekijän

(asiakas, suunnittelija itse, jne.) välinen suhde on yksi suunnitteluprosessiin liittyvistä rajoitteista, koska aloitteentekijän toiveet ja tarpeet (esim. mihin tilanteeseen tuotteen on tarkoitus soveltua) määrittelevät suunnittelun rajat. Toisaalta kaikkia rajoja ei voida määrittää alussa, koska joitain ongelmia voi tulla vasta valmistusvaiheen yhteydessä (esim. kankaan materiaali ei sovi käyttötarkoitukseen tai vaatteeseen täytyy tehdä rakenteellisia muutoksia). Tekeminen siis edellyttää ongelmanratkaisukykyä, jotta luomuksen yksityiskohdat saataisiin asettumaan saumattomasti suunnittelijan kaavailemaan kokonaisuuteen asiakkaalle (Koskennurmi-Sivonen, 2000b, 132). Tässä tapauksessa aloitteentekijä olen minä itse suunnittelijana, jolloin myös päätän suunnitteluni reunaehdot sekä materiaalin valinnoista ja mahdollisista rakennemuutoksista, että saan hakemani mielikuvan suunnittelun kautta.

Koskennurmi-Sivosen (2000b, 129) mukaan vaatteiden tarkoituksena on korostaa ihmisten omaa persoonaa ja tätä varten suunnittelijan on huomioitava ihminen omana itsenään. Suunnittelijan tehtävänä on luoda vaate, joka sopii tarkoitettuun käyttötilanteeseen. Tätä varten hänen tulee ottaa huomioon pukeutumisen mahdollisuudet peittää tai paljastaa, erottautua tai olla yhdenmukainen, jotta suunniteltu kokonaisuus tukee käyttäjän identiteettiä ja persoonallisuuden rakentamista (Nuutinen 2001, 95). Opinnäytetyössäni lähdin suunnittelemaan teemojen pohjalta, en niinkään käyttötilanteiden mukaisesti. Kuluttajien kautta saan selville, mihin käyttötilanteisiin he tulevat mieltämään pukuni. Vaatetus suunnittelijan luomuksia voidaan myös tarkastella jonkinlaisena tyylin tai muodin identiteettipakkauksina, jotka tarjoavat ja antavat asiakkaille ohjeita ulkonäön, itseilmaisun ja persoonallisuuden huomioimiseen (Nuutinen 2001, 95). Vaatekaupat tarjoavat kuluttajille monen tyyppisiä vaatteita, joiden avulla voi korostaa omaa persoonallisuuttaan. Näille valmisvaatteille on myös annettu ns. brändinimiä (esim. perinteinen, eläväinen, romanttinen yms.), joilla korostetaan mahdollisen asiakkaan persoonaa. (Solomon 2004, 252-253.) Tarkoituksena on tuottaa kullekin asiakasryhmälle tarpeiden mukaisia asukokonaisuuksia, joita voidaan yhdistellä eri tavoin (Seitamaa-Hakkarainen 2005, 191). Esimerkkinä voi sanoa, että varsinkin Pohjois-Amerikan markkinoilla on tapana vedota kuluttajan persoonallisuuksiin ja tyyliin erilaisilla kuvaavilla nimillä, ei niinkään Suomessa.

Vaikka fyysiset ominaisuudet ovatkin keskeisiä kokemusten muotoutumisessa, Raunion (2000, 70) mielestä vaatteiden värit ovat tärkeitä, koska niiden vaikutus

muistetaan syvästi ja ne tekevät vaatekappaleista omantuntuisia ja –oloisia. Väreillä voidaan myös luoda tunnelmaa ja vaikuttaa ihmisten tunnetiloihin (esim. viileyttä sinisellä, viattomuutta valkoisella tai lempeyttä vaaleanpunaisella). Osa väreistä on opittu liittämään assosiaation kautta tiettyihin reaktioihin ja asenteisiin (Solomon 2004, 294 - 295). Myös mallissa, jotka suunnittelen, värien merkitys on tärkeää, koska ne osaltaan viestivät mallien teemasta. Seivewright (2007, 23) toteaa, että värit ovat ensimmäisiä asioita, jotka huomataan tuotteissa varsinkin teollisessa suunnittelussa, jossa päätetään tulevan sesongin värit. Näillä on tärkeä rooli muodin markkinoilla, koska ne vaikuttavat kuluttajien ostopäätöksiin. Yleensä värien valintaan vaikuttavat vuodenaika, jolloin sesonkien kokoelma tulee myyntiin ja päävärit, joiden on tarkoitus luoda kokoelmaan tunnelmaa ja perusta ja joiden varaan rakennetaan väriharmonia. Perusväreillä ei tarkoiteta väriopillisiä päävärejä (sininen, punainen ja keltainen) vaan kunkin sesongin yleisiä trendivärejä. (Nuutinen 2004, 108-109.) Koska suunnittelemani mallien värit ovat lähtöisin teemoista, en näe tässä työssä tarpeelliseksi tutustua vallitseviin muotiväreihin.

4 TEEMASTA VAATTEEKSI

4.1 Ideointia kuvakollaasin avulla

Tutkimus on luovaa toimintaa, jossa etsitään erilaisia inspiroivia lähteitä ja otetaan vaikutteita eri aihepiireistä, joita voi olla esimerkiksi historialliset puvut tai rakennukset. Ideoinnin alkuvaiheessa on tärkeää etsiä mahdollisimman paljon mielenkiintoisia ja virikkeellisiä kuvia, luonnoksia tai kirjoituksia. (Seivewright 2007, 14.) Nuutinen (2004, 184) lisää, että ideoita voi löytyä myös messuilta, elokuvista, kadulta, kaupoista tai toisten suunnittelijoiden mallistoista. Tarkoituksena on luonnostella paljon ja hyvin vapaasti pohtimatta valmistukseen liittyviä käytännön ratkaisuja, jotka voisivat rajoittaa luovaa ajatustyötä. Tässä vaiheessa etsin mahdollisimman paljon erilaisia aiheita internetin ja kuvalehtien kautta, joista voisin valita kaksi teemaa opinnäytetyöni pohjaksi.

Lopulta valitsin suunnittelun pohjan teemoiksi meren ja ruusutarhan, jotka inspiroivat minua väreillä, muodoilla ja yksityiskohdilla. Nämä teemat kiinnostavat minua ja niiden poikkeavuudet auttavat minua käsittelemään niitä erillisinä aiheina, kun

luonnostelen pukuja. Omat mielikuvani valitsemistani teemoista ja henkilökohtainen kauneusihanteeni vaikuttavat luomieni pukujen ulkonäköön. Teemojen valintaan vaikutti myös se, että halusin valita yleisesti tunnistettavissa olevat aiheet, sillä niihin liittyy tiettyjä tunnistettavia piirteitä kuten ruusujen kerroksellisuus. Puvuista tulee hyvin uniikkeja, joten minun ei tarvitse pohtia materiaalien rajoittamista vaan voin käyttää suuriakin määriä materiaaleja saadakseni halutun lopputuloksen pukujen muotoihin tai yksityiskohtiin.

Tutustuin kesän aikana valittuihin teemoihin myös kosketuksen eli tunnun avulla ja lähdin siten miettimään, minkälaisia materiaaleja voisin puvuissa mahdollisesti käyttää. Anttilan (1992, 42) mukaan tuntuaistimus on käsityöläisille tärkeä, koska sen kautta pysytään erottamaan erilaisten materiaalien aiheuttamat tuntemuksen ja käsin koskettelemisessa on paljon sellaista, mitä ei pysty sanoin kuvaamaan. Muutenkin pyörittelin ideoita lähes jatkuvasti mielessäni, kun kävin esimerkiksi kävelyillä tai katselin vaatekauppojen tarjontaa.

Suunnittelua varten kokosin kollaasin erilaisista kuvista, joiden avulla pystyin hahmottamaan tarvittavia visuaalisia elementtejä valituista teemoista. Kollaaseilla kuvaillaan yleensä valitun kohderyhmän tuntemuksia, elämäntapoja tai arvoja (Kettunen 2001, 81-82). Tässä en kuitenkaan ole kyse mistään erityisestä kohderyhmästä, vaan kollaasit kuvaavat omia näkemyksiäni teemoista. Seivewright (2007, 87) lisää, että suunnittelija voi kerätä kuvakollaasiin minkä tahansa aiheiden kuvia, jotka inspiroivat suunnittelua, eli kollaaseihin pystyy keräämään muitakin kuin vaatteista tai kankaista koostuvia kuvia.

Pukujen ideoinnin pohjaksi etsin erilaisia kuvia meri- ja ruusutarhakollaaseihin internetistä ja lehdistä (kuvat 1 ja 2). Kokosin kuvista taulut, joihin pystyin palamaan suunnittelun aikana tarvittaessa ja näin muistuttamaan itselleni, mitä olin tekemässä. Kollaasien avulla oli tarkoitus luoda oikeanlaista tunnelmaa ja tyyliä valitsemiini teemoihin. Parhaiten tämä onnistuu värien ja yksityiskohtien avulla. Keräämistäni kuvista karsin pois sellaiset, joissa näkyi ihmisiä tai vaatteita, koska halusin ideoinnin lähtevän suoraan itse teemasta. Siten saisin tarvittavia ja haluttuja värejä, yksityiskohtia ja muotoja pukuihin.



KUVA 1. Meri-teeman kuvakollaasi

Meriteemakollaasiin (kuva 1) keräsin kuvia veden pinnoista ja aalloista, joista näkyy pärskeiden ja tuulen muodostamia kuviointia ja kuohuntaa. Näissä kuvissa näkyy myös, miten monissa eri väreissä meri voi ilmetä, kun sukeltaa sinisävyiseltä pinnalta syvemmälle vihreämpiin sävyihin, ja kuinka aurinko värjää veden pintaa punaisen ja keltaisen sävyissä eri aikana. Otin kollaasiin lisäksi mukaan erilaisia meressä eläviä eläimiä ja kasveja, koska nekin kuuluvat osaksi merta ja sen luomaa ympäristöä. Huolehdin erityisesti siitä, että niiden muodoista ja pinnoista saisi mielenkiintoisia yksityiskohtia pukuihin. Tunnelmaltaan meri luo mielikuvan rauhallisuudesta, mutta se on silti oikukas ja raskaan oloinen elementti. Meren pinta on jatkuvassa liikkeessä ja se lainehtii tuulen ja erilaisten esineiden esimerkiksi laivojen ja eläinten mukana. Pinnan alta, syvemmiltä vesiltä löytyy tasapainoinen, levollinen ja rauhallinen tunnelma, kun erilaiset kasvit ja kalat verkkaisesti liikkuvat merivirtojen mukana.



KUVA 2. Ruusutarha -teeman kuvakollaasi

Ruusutarhakollaasiin (kuva 2) keräämäni kuvat muodostuivat enimmäkseen ruusuista ja niiden muodostamista pensaista. Ruusua pidetään sirona, mutta piikikkäänä kukkana. Kautta aikain ruusun terälehdet on tunnettu monikertaisesta kuviostaan ja sen arvioidaan olevan yksi kauneimmista kukkamuodoista. Kyseistä muotoa on käytetty vuosisatoja muun muassa erilaisissa vaakunoissa ja goottilaisaikaisissa ruusuikkunoissa. Ruusujen värikirjo ei rajoitu pelkästään punaisen ja vaaleanpunaisen sävyihin, vaan niiden joukosta löytyy keltaisen, oranssin ja valkoisen sävyjä. Itse ruusun varsi on jämäkkä ja kovapintainen, ja siinä on paljon piikkejä, joita korostavat varren vihreän ja ruskean eri väritykset. Symbolit & Merkit –teoksessa (2010, 84) ruusua pidetään kauneuden, täydellisyyden ja naisellisuuden symbolina ja tämä merkitys luo omanlaisensa tunnelman. Sillä on myös ainutlaatuinen arvo kukan antajalle ja sen saajalle, koska ruusun eri väreille on annettu omat merkityksensä. Kukkaiskielessä punainen väri ruusussa tarkoittaa yleisesti rakkautta, kun taas keltainen on itsenäisyyden ja leikkisyyden symboli. Valkoista väriä pidetään ruusussa neitseellisenä ja viattomana.

4.2 Luonnostelua teemojen pohjalta

Pukujen luonnostelun aloitin tarkastelemalla keräämiäni kuvakollaaseja (kuvat 2 ja 3) ja ottamalla vaikutteita vallitsevista kuvioinnista mallien isoihin pintoihin kuten miehustaan. Pienempiin yksityiskohtiin otin vaikutteita muun muuassa korallista tai lehtien pintakuvioinnista. Tässä vaiheessa minulla ei ollut kovin selkeitä ideoita siitä, minkä mallista pukua olin tekemässä, vaan luonnostelin sekä jakkuja, hameita että mekkoja aina sitä mukaan, kun se tuntui soveltuvan mielikuvaani. Annoin kynän kulkea vapaasti paperilla ja muodostaa erilaisia muotoja ja hahmotelmia mieleni sisällä pyörivistä ajatuksista. Koin tämän työskentelytavan olevan kaikista luontevin ja paras itselleni, koska olen huomannut, että ihmishahmon päälle piirtäminen rajoittaisi ideointia. Kettunen (2001, 92) toteaa, että luonnokset ovat vain kuva siitä, mitä ideasta voisi tulla ja piirtäminen vain auttaa saamaan ajatukset sellaiseen muotoon, jossa niitä voidaan tutkia, arvioida ja muuttaa. Toisin sanoen minulla oli vain taivas rajana pukujen luonnosteluvaiheessa. Suunnittelijan ei kannata olla joustamaton ideoittensa suhteen luonnosteluvaiheessa, vaikka olisikin vahva mielikuva taustalla, koska prosessissa tapahtuu myös luopumista (Koskennurmi- Sivonen 2000b, 133). Käytin pukujen luonnosteluun pari päivää, jolloin suuria määriä luonnoksia ei kasautunut pöytälaatikkoon. Näistä luonnoksista karsin pois ne, jotka eivät mielestäni olleet teeman mukaisia tai jotka olivat keskenään liian samanlaisia (kuva 3). Päädyin valikoimaan kumpaankin teemaan kuusi mallia (kuva 3 ja 5). Näistä 12 mallista valitsin yhden kummastakin teemasta jatkokehittelyn jälkeen. Selkeyden vuoksi numeroin mallit teeman mukaisesti niin, että kirjan M tarkoittaa meriteemaa ja R ruusutarhateemaa.



KUVA 3. Pois karsitut mallit

Pois karsitut mallit (1,2 ja 3) olivat ensimmäisiä, jotka luonnostelin teemojen pohjalta. Malli 3 on ruusutarhateemasta ja mallit 1 ja 2 ovat meriteemasta. Mielestäni nämä mallit olivat vain pelkistettyjä malleja teemoista.

Suunnittelin meriteeman pukujen (kuva 4) miehustan pintastruktuurin muodostuvan meren kuohuvista aalloista ja laineista. Tämä on mahdollista saada pukuihin laskostamalla ja poimuttamalla kangasta eri tavoilla, kuten mallien M4, M5 ja M6 helmassa, kauluksessa ja sivuilla. Mallin M3 yksityiskohtana toimivat korallit, jotka poimuttavat kangasta laineeksi helmasta ylöspäin melkein olalle asti. Mallin M1 pintastruktuuri muistuttaa aaltojen kuohuntaa ja pärskeitä niiden kohdatessa rannan tai toisen aallon, (vrt. kuva 1 yläriivin toinen kuva vasemmalla). Tämän pinnan saa tehtyä poimuttamalla ja vaihtelemalla eri kangasmateriaaleista leikattuja, epäsäännöllisen kokoisia palasia koko puvun pinta-alalla. Malli M2 on jakusta ja hameesta koostuva yhdistelmä, jonka yksityiskohta sijaitsee hihan pyöriön ja olkapään kohdalla ja hameen helmaosassa. Ideana mallissa M2 on poimuttaa kangasta löyhästi, jotta siitä muodostuu laineiden pintaa muistuttava kuviointi mallin ollessa muuten pelkistetty.

M1



M2



M3



M4



M5

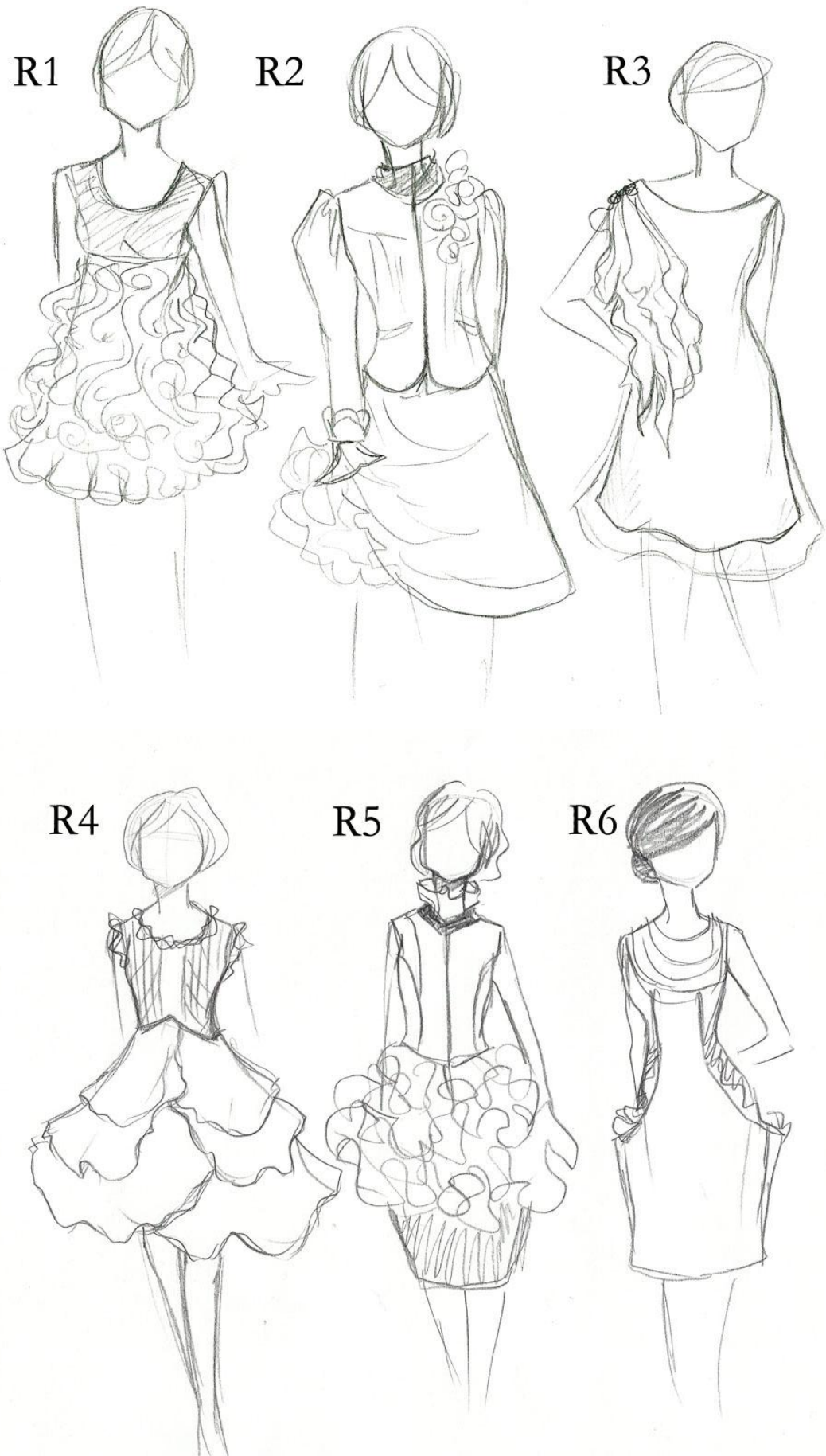


M6



KUVA 4. Meriteeman vaatelunoksia

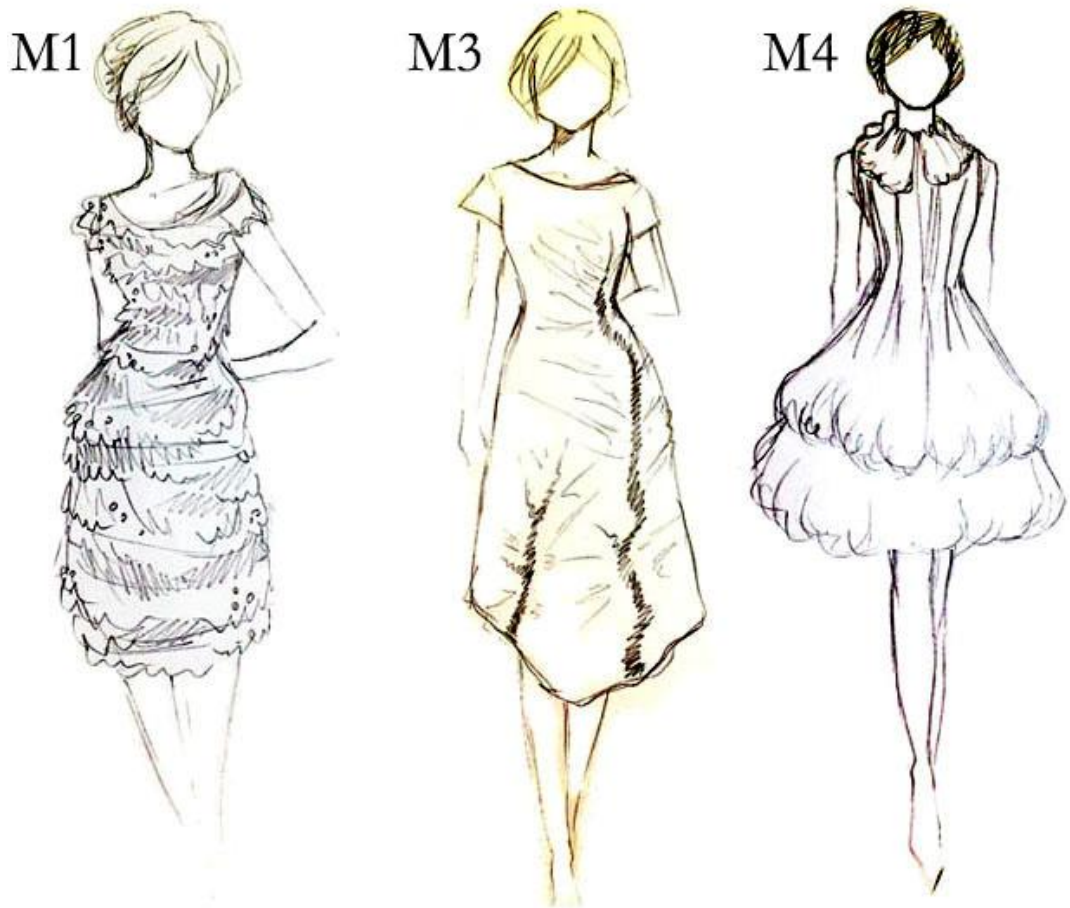
Ruusutarhateemaan perustuviin malleihin (kuva 5) lähdin hakemaan ja suunnittelemaan terälehtien muodostamaa kerroksellisuutta ja monimuotoisuutta, mikä näkyy useamman mallin helmaosassa (mallit R1, R2, R4 ja R5). Ruusu on naisellinen elementti ja antaa arvokkaan oloisen vaikutelman, mikä näkyy mallien R2 ja R5 pystykauluksissa, yläosan leikkauksissa, poimutuksissa ja pehmeissä, pyöristetyissä muodoissa. Malleihin R5 ja R6 pyrin saamaan lennokkaampaa muotoa suunnittelemalla linjat reilusti yli vartalon rajojen. Puku kuitenkin kapenee helmaa kohti hakien samalla ruusunpunen mukaista siluettia. Korostin malleja R4 ja R6 lisäämällä poimutuksia pääntielle ja pystyleikkauksiin, jotta saisin lisää pehmeyttä kaareviin muotoihin. Mallin R2 toisen olkapään ja helman sivussa oleva yksityiskohta muodostuu kankaan pyörteistä, jotka muistuttavat ruusujen muodostamaa pensasta ja samanlaista kuviointia on myös mallien R1 ja R5 helmassa mutta suurempina pintoina. Malli R5 on muuten linjakas ja pelkistetty, mutta ruusunomainen kerroksellisuus näkyy kankaan läpikuultavuudessa ja toispuoleisena koristeluna olkapäällä. Mallin R4 yläosaan hain muotoa ruusun varsista ja piikeistä, jotka pelkistin viivoiksi.



KUVA 5. Ruusutarha -teeman vaateluonnoksia

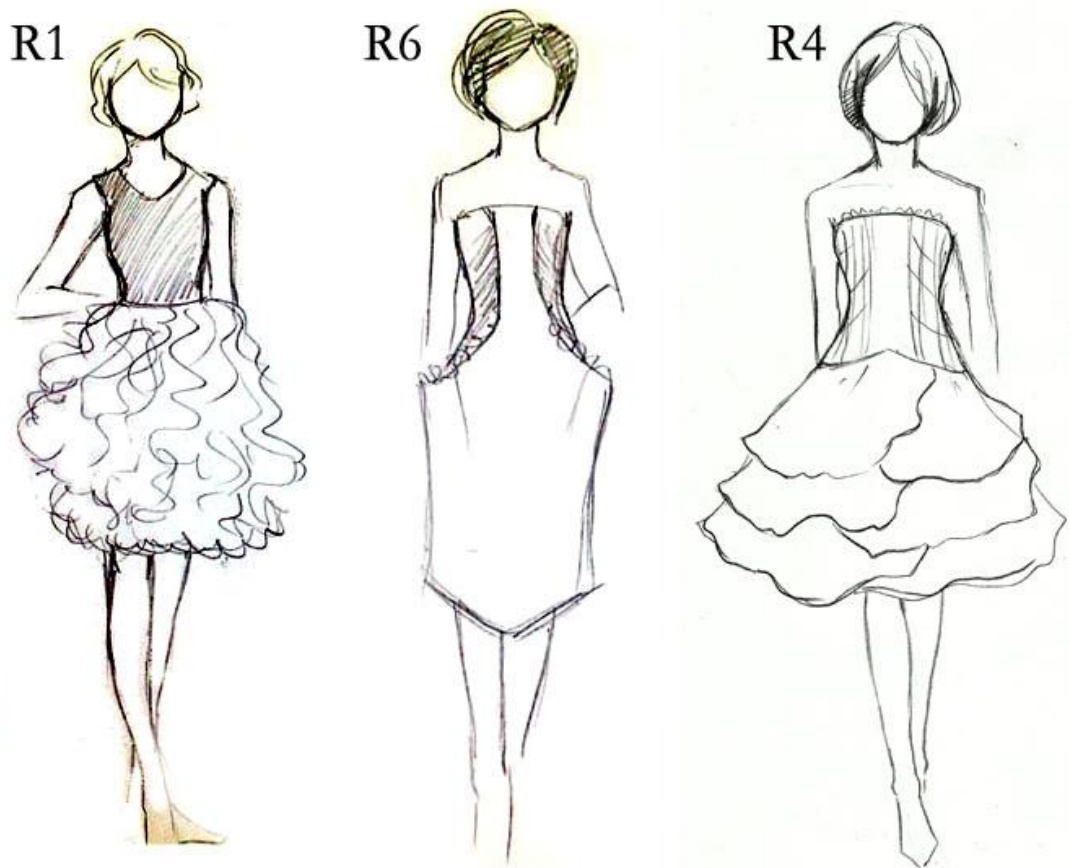
4.3 Mallien jatkokehittely ja valinta

Jatkokehittelyn ideana on katsoa luonnosvaiheen malleja kriittisesti ja ottaa mallit lähempään tarkasteluun. Osa luoduista ideoista muunnellaan ja osa hylätään jatkoa varten, koska tällöin ideat pääsevät kehittymään ja huomioon otetaan myös käytännön puoli, joka tuo omat haasteensa ideoinnin jatkokehittelylle. (Kettunen 2001, 83 - 85.) Tässä vaiheessa päätin tehdä molemmista teemoista mekot, koska silloin ne asettuisivat samalle arviointiviivalle. Karsimiseen vaikuttivat myös pukujen rakenteelliset ratkaisut ja niiden mahdollinen toteuttaminen ajan käytön ja saatavilla olevien materiaalien mukaan.



Kuva 6. Muokatut meriteeman puvut

Meriteeman puvuista (kuva 4) karsin pois mallit M2, M5 ja M6, koska ne eivät olleet mielestäni kovinkaan lähellä sitä, mitä olin hakemassa kyseisestä teemasta. Mallin M2 karsin pois, koska se oli jakkupuku ja kaksi muuta mallia (M5 ja M6) olivat liikaa toistensa näköisiä. Ne olivat mielestäni myös tavanomaisia pukuja kaikkine poimutuksineen. Jatkoon valitsin mallit M1, M3 ja M4, joita vielä hioin ennen lopullista valintaa. Näissä kolmessa mallissa oli jotain uutta ja ne olivat enemmän sitä, mitä olin hakemassa teemasta kuin pois karsimani mallit. Muokkasin näitä kolmea mallia parhaaksi näkemälläni tavalla. Mallista M1 jätin toispuolisuuden pois ja tarkensin röyhelöiden epäsymmetrisyyttä kuvaan, jotta siitä näkisi tarkemmin, miten kyseisten röyhelöiden on tarkoitus asettua. Tällöin puku on kokonaisuudessaan tasapainoisemman näköinen. Mallin M3, joka muuten on pelkistetyn oloinen mekko, helmasta tein v-mallisen, koska se tuo mielestäni mielenkiintoisempaa muotoa korallinoksien koristelemaan helmaan. Mallin M4 hihat jätin pois, koska kaulus ja helmaosat toivat jo massiivisuutta ja näköä. Lisäksi jätin pois myös vyötärösauman ja tein puvusta linjakaamman lisäämällä helmaan päin aukeavat laskokset.



KUVA 7. Muokatut ruusutarha–teeman puvut

Ruusutarhateeman puvuista karsin pois mallit R2, R3 ja R4. Niissä oli mielestäni liian paljon erilaisia elementtejä verrattuna muihin, ja tämän takia ne olivat sekavan oloisia. Karsintaan vaikutti myös päätökseni tehdä molemmista teemoista mekot, joten tämä karsi mallin R2 automaattisesti pois, koska sen muuttaminen mekoksi ei ollut mielestäni järkevää. Jäljelle jääneet mallit (R1, R4 ja R6) kokivat myös ideoinnin hiomista ja puvuista karsiutui pois osa yksityiskohdista käytännön toteutuksen pohdiskelun myötä. Mallissa R1 kokeilin, josko röyhelöosuus alkaisi jo vyötäröltä, koska se korostaa enemmän naisellisuutta, tuo linjakuutta malliin ja yksinkertaisen yläosan myötä kokonaisuus ei näytä liian täydeltä. Mallissa R4 olin tyytyväinen alaosan runsauteen ja kerroksellisuutteen, mutta yläosan muutin yksinkertaisemmaksi. Mietin laskostavani yläosan, joten valmistuksen helpottamiseksi tein puvusta olkaimettoman. Mallista R6 poistin ylimääräisen valuvan kaulusosan, koska se toi liikaa elementtejä pukuun. Muuten pidin mallin sellaisenaan, koska alaosa toi näyttävyyttä mekkoon.

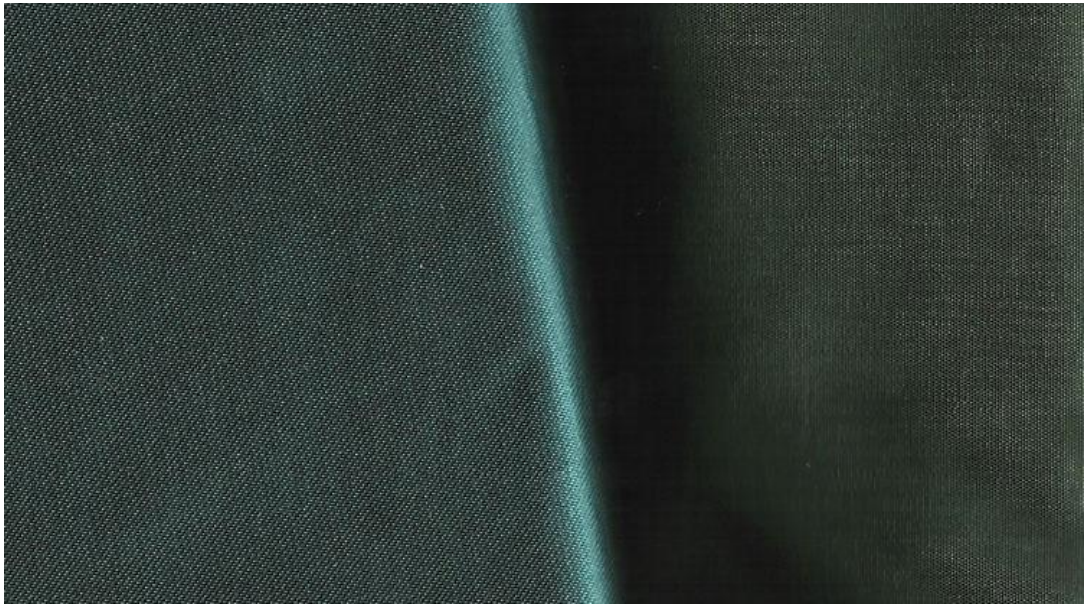
4.4 Materiaalin valinta

Samalla kun mietin luonnosten mahdollisia muutoksia, pohdin mistä materiaaleista ja minkä värisistä kankaista voisin puvut toteuttaa. Tässä välissä tarkastelin uudestaan kollaaseja (kuvat 2 ja 3) ja otin niistä suoraan väri- ja materiaalivaihtoehdot.



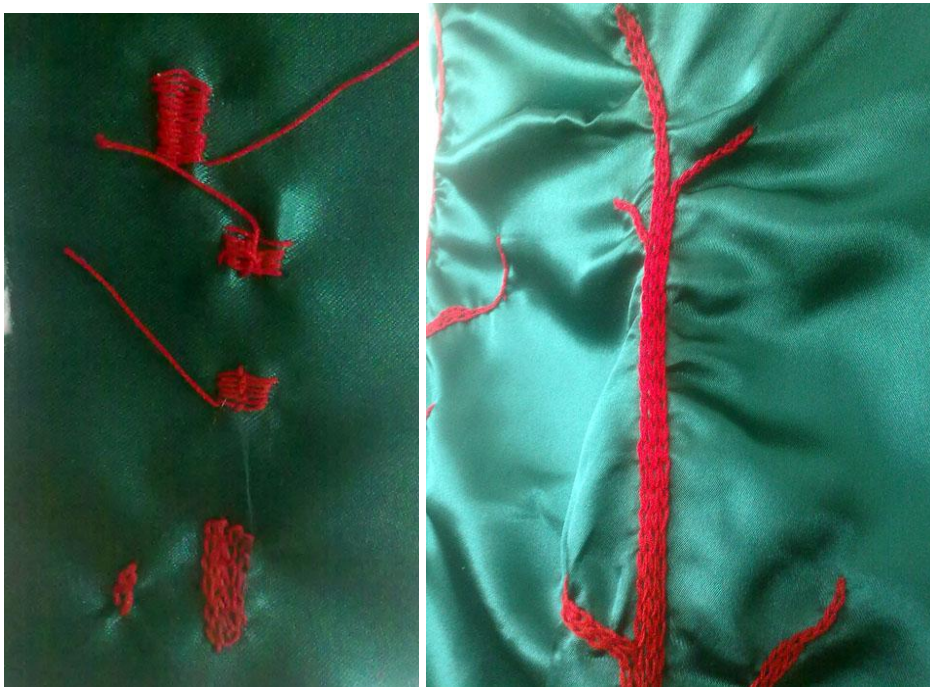
KUVA 8. Poimutuskokeiluihin käytetyt kankaat

Valitsin materiaalin (kuva 8) meriteemapukuun sillä perusteella, mikä näyttäisi pehmeältä ja laskeuttavalta. Taftit (oranssi ja violetti) olivat mielestäni liian jäykkiä ja poimutuksissa ei ollut eloisuutta, mitä hain. Musta paksusta satiinista tehdyt poimutukset sopisivat paremmin pienempään alueelle kuin laajalle alueelle. Vaaleanharmaa neulos oli elävää, mutta ongelmaksi tuli sen venyvyys ja hieman raskaan oloinen vaikutelma. Valkoinen polyesteri- ja musta puuvillapolyesterisekoite-kankaiden poimutukset olivat molemmat liian jäykkiä tarkoituksiini. Valitsin puvun kankaaksi ohuen polyesterisatiinin, jossa poimutukset näyttivät eläviltä ja itse materiaali tuntui kevyeltä ja kiiltävältä kuin meren pinta. Olin suunnittelu tekeväni puvun siniseen sävyyn taipuvasta lilan värisestä kankaasta, mutta Eurokankaasta en löytänyt hakemaani sävyä, joten päädyin ottamaan vihreän värisen (kuva 9) kankaan, koska sitä oli saatavilla 2.5 metriä.



KUVA 9. Valittu kankaan väri ja vuorikangas

Meriteeman mukaiseen pukuun tein helmaan kirjomalla (kuva 10) käsin korallia mukailevat yksityiskohdat. Tätä varten kokeilin valitsemaani kankaaseen erilaisia pistoja punaisella langalla. Kokeilin ketjupistoa yksinkertaisella ja kaksinkertaisella langalla, pykäpistoa, sidepistoa ja sulkapistoa. Näillä pistoilla selvitin, mikä olisi peittävämpi ja muistuttaisi korallin pintaa eniten. Päätin tehdä kirjonnin ketjupistoilla ja yksinkertaisella langalla samaan suuntaan, koska näistä pistoista saisin tiiviitä ja tasaisia ketjurivistöjä, joihin voisi lisäämällä rivin viereen tuoda paksumpaa kohtaa.



KUVA 10. Kirjontapistojen kokeiluja ja valmis korallikirjonta.

Ruusutarhateemapukuun materiaalikoekilut koostuivat laskoskoekiluista (kuva 11) ja reunanpolttokokeilusta (kuvat 12 ja 13). Laskoskoekilut tein taftista, paksusta polyesterisatiinista, puuvillakankaasta, puuvillabambu –sekoitekankaasta ja sametista. Tahdoin yläosan olevan paksummasta kankaasta tehty, joten siksi valitsin nämä kankaat kokeiluun.



KUVA 11. Laskostettuja kokeiluja

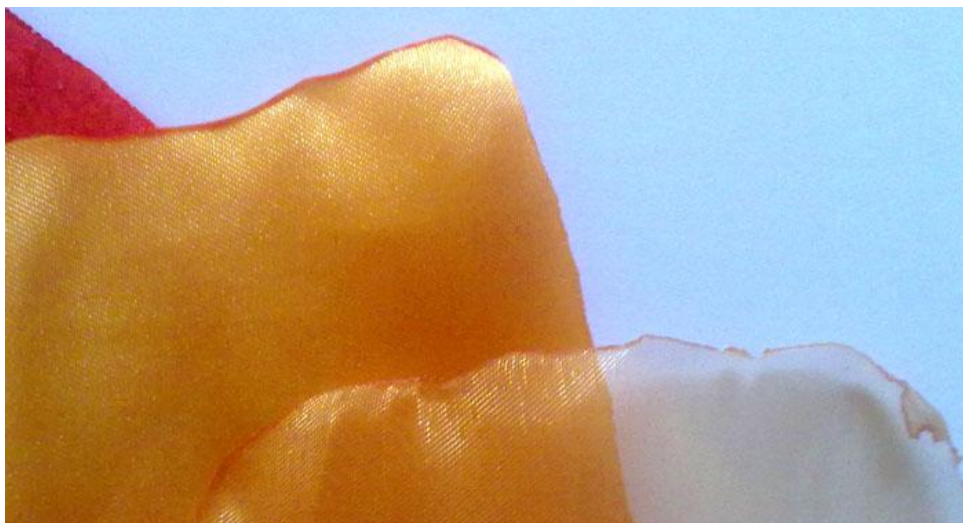
Violetti tafti oli turhan kiiltävä, vaikka kankaan jäykkyys oli hyvä laskoksiin. Puuvillasta tehty laskokset näyttivät tylsiltä ja niissä ei ollut sellaista tuntoa, jota hain ruusujen tuntokokeilujen jälkeen. Paksu musta polyesterisatiini tuntui turhankin paksulta monen laskoksen ompelun jälkeen. Puuvillabambu –materiaali olisi ollut toinen hyvä valinta yläosan materiaaliksi, mutta sekoitteessa oli mukana pari prosentin verran elastaania, joten kokeilu hieman venyy ompelemisen yhteydessä. Puuvillainen sametti tuntui siltä, mitä ruusu tuntui; pehmeältä ja samettisen sileältä. Sametin pinta oli mattapintainen ja himmeä kiilto ei haitannut. Päädyn yläosan materiaaliksi ottamaan ruskeavärisen sametin.

Ruusutarha puvun helman materiaali vaihtoehtoja miettiessäni päädyin sellaiseen, että poltan helman tulella kiinni eli en kääntäisi helmaa lainkaan. Polttamalla saisin epätasaisen helman, joka muistuttaisi ruusujen terälehtiä. Tähän tarkoitukseen ei kävisi puuvillakankaat tai silkki, koska ne syttyisivät tuleen heti ja muodostaisivat tuhkaa palaessa, joten valikoin kokeiltavaksi tafteja, satiinia ja organzaa, jotka kaikki ovat tehty polyesteristä ja muodostaisivat polton yhteydessä muovisen reunan. Helman on tarkoitus olla kevyt ja ilmava, muttei jäykkä.



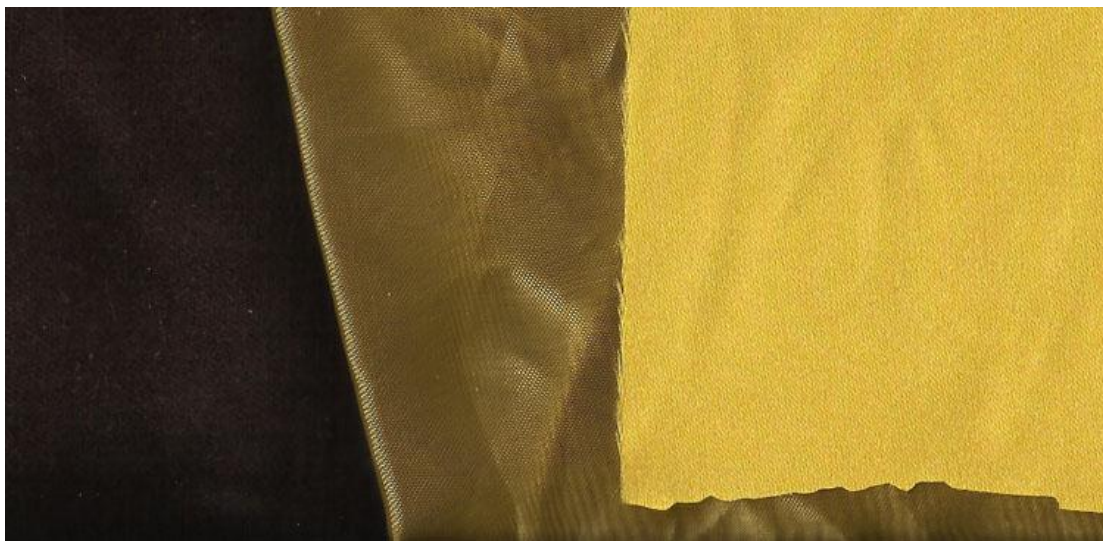
KUVA 12. Polttoreuna tafti, satiini ja ryppytafti

Punainen taftin reuna (kuva 12) muuttui polton aikana mustaksi, eikä se mielestäni näyttänyt kovin hyvältä. Vihreän satiinin reuna paloi myös mustaksi ja materiaali laskeutui nätisti, mutta ei ollut tarpeeksi ilmava. Oranssi ryppytafti paloi reunasta punaiseksi ja se myös laskeutui enemmän kuin jäi nätisti ilmavaksi.



KUVA 13. Polttoreuna satiini ja organza

Keltainen satiinin (kuva 13) reuna paloi oranssiksi ja tasaiseksi. Organzan polttoreuna meni polttaessa hauskasti kaarelle, joka taipui sekä ylös- että alaspäin. Tämä toi myös ilmavuutta kankaaseen ja mietin, jos ompelen organzaa monta kerrosta päällekkäin saisin helmasta mahdollisimman ilmavan ja kevyen yläosaan verrattuna. Joten ruusutarhapuvun värit (kuva 14) olivat ruskea puuvillasametti, keltaoranssi organza ja keltainen vuorikangas, joka kuultaa organzakerroksien läpi.



KUVA 14. Valitut kankaiden värit.

Valmistettavien pukujen valintaan vaikuttivat ajankäytön lisäksi materiaalien saatavuus. Koska halusin molempien olevan teeman mukaisia, piti minun ottaa huomioon myös se, että ne olisivat erilaisia toisiinsa nähden. Vertailin molempien teemapukuja (kuvat 6 ja 7) keskenään ja mietin, mitkä puvut olisivat keskenään mahdollisimman hyvä pari, ettei kumpikaan olisi liian pelkistetty tai runsas. Samalla otin huomioon, että kummassakin olisi nähtävillä teemat, joiden pohjalta mekot oli suunniteltu. Pohdiskelin myös ajankäyttöön ja valmistukseen liittyviä seikkoja, koska olin varannut valmistukseen vain kaksi viikkoa ja sen jälkeen puvut kiertäisivät Savonlinnassa viikon verran. Tämä tarkoitti myös sitä, että joutuisin jättämään joitakin yksityiskohtia pois, kuten ruusutarhapuvun yläosan poimutuskohdan.

Päädyin valitsemaan puvut M3 (kuva 6) ja R4 (kuva 7), koska halusin ruusutarhateeman puvun olevan runsas ja kerroksellinen, eivätkä muut mallit vastanneet mielikuvaani ruususta. Ne olivat myös loppujen lopuksi tylsiä verrattuna valittuun malliin R4. Meriteemamallin valintaan vaikutti ensisijaisesti

ruusutarhanteemaan valitsemani puvun runsaus, joten se karsi pois mallit M1 ja M4. Koska malli M3 oli pelkistetympi kuin edellä olevat mallit, se toi vastapainoa ruusutarhapuvun runsaudelle, mutta mielenkiintoa siihen toi kirjontaosuus. Erilaisuuden vuoksi ne eivät myöskään pääse sekoittumaan keskenään.

4.5 Valmiit teemapuvut

Valmiiden pukujen materiaalit ja värisävyt muuttuivat hieman alkuperäisistä suunnitelmista kankaiden saatavuuden mukaan. Meriteeman mukaisen puvun (kuva 15) materiaaliksi valikoitui ohut satiinisidoksinen polyesteri, joka toi pehmeästi esille mekon aallot, mutta väriksi määräytyi vihreämpi sävy (kuva 9) kuin, mitä olin ensiksi ajattellut. Tämän värin valintaan vaikutti tarvittava kangasmäärä eikä ensisijaiseksi ajattelemaani sävyä, violetinsinistä tai liilaa, löytynyt. Sinisestä tai turkoosista en halunnut pukua valmistaa, koska värit olisivat olleet liian tavanomaisia valintoja. Ruusutarhateeman mukaiseen pukuun (kuvat 16 ja 17) löysin suunnitellusti haluamani yläosa- ja helmakankaat oikeissa väreissä (kuva 14). Helmaosan pohjakankaan materiaaliksi valitsin satiini, joka oli melkein samaa sävyä keltaoranssin organzan kanssa. Nimesin puvut kyselyä varten numeroilla siten, että meripuku oli 1 ja ruusutarhapuku 2. Tällöin kyselyyn vastanneet eivät tietäisi, mistä teemasta pukujen ideat olivat peräisin.



KUVA 15. Valmis meriteeman mukainen puku



KUVA 16. Valmis ruusutarhateeman mukainen puku



KUVA 17. Ruusutarhapuvun yksityiskohdat

5 KYSELY KULUTTAJILLE

Koska haluaisin tietää, miten ihmiset näkevät teemojen pohjalta toteutetut vaatteet, kyselytutkimus oli mielestäni paras tapa kartoittaa kaikenikäisten ihmisten ja molempien sukupuolen näkemyksiä. Saadakseni selville kuluttajien pukuihin liittyviä mielle yhtymiä ja mielikuvia, laadin kyselytutkimuksen, jonka tuloksia vertaan lähtökohtateemoihin. Tulosten kautta pyrin saamaan selville, millainen merkitys nykyajan kuluttajille teemoilla on vaatteiden suunnittelussa vai havaitsevatko he ylipäänsä niitä.

5.1 Kysely aineistokeruumenetelmänä

Kyselytutkimus on ehkä laajimmin levinnyt muoto hankkia sellaista tutkimusaineistoa, joka kuvaa suurtenkin ihmismäärien käsityksiä, mielipiteitä, asenteita jne. Se on siis tyypillinen muuttujien välisiä suhteita tarkasteleva menetelmä. Yleensä sillä tuotetaan pelkästään jakaumatason tietoa, joka kertoo, millä tavoin eri taustatekijöiden mukaan jakautuneet ryhmät suhtautuvat kulloinkin kyseessä olevaan asiaan. (Anttila 1998, 237.) Tässä opinnäytetyössä selvitän, miten eri ikäiset ja taustoiltaan erilaiset ihmiset näkevät teemat suunnittelemissani puvuissa. Kysely on standardoitu eli vakioitu menetelmä, joka tarkoittaa sitä, että kaikilta kyselyyn vastanneilta kysytään sama asia täsmälleen samalla tavalla (Vilka 2007, 73). Kyselyssä yleensä kysytään vain tiettyjä kysymyksiä aiheesta, joka kiinnostaa tutkijaa ja mahdollisesti vastauksen vaihtoehdot on määritelty valmiiksi (Alasuutari 2011, 51). Mielestäni valitsemani kyselytutkimus soveltuu tarkoitukseeni parhaiten, koska suurempi vastaajamäärä mahdollistaa taustatekijöiden vertailun paremmin. Uskon saavani rehellisiä vastauksia, koska kyselyyn voi helposti vastata kirjallisena ja anonyymina.

Lomakkeeseen liitetään aina sen verran vastaajien henkilöllisyyttä koskevia kysymyksiä kuin on tarve tietää analysointivaiheessa (Anttila 2006, 261). Opinnäytetyön laajuutta rajaamaan valitsin taustamuuttujiksi sukupuolen, iän ja ammatilliset tiedot. Jo nämä mahdollistavat jonkinlaisen ristiintaulukoinnin. Vastauslomakkeen täytyy olla kuitenkin lyhyt ja kattava, ettei sen täyttämiseen menisi

liikaa aikaa (Anttila 2006, 261). Lomakkeen alkuun on syytä sijoittaa helppoja kysymyksiä, joilla herätetään vastaajan mielenkiinto tutkimusta kohtaan (Heikkilä 2002, 48).

5.2 Laatiminen ja toteutus

Heikkilä (2002, 47) toteaa, että tutkimuksen tavoite täytyy olla selvillä ennen kuin kyselylomakkeen laatiminen aloitetaan. Kyselyn kysymykset kannattaa suunnitella huolellisesti, sillä kysymysten muoto on yksi suurimmista virheiden aiheuttajista ja samalla tulee ottaa huomioon myös se, miten aineisto käsitellään. Kysymysten tulee olla mahdollisimman kattavia ja ihmisten mielikuvia kartoittavia. Kyselyllä yritän saada selville, näkevätkö ihmiset sitä teemaa, jota puvussani hain vai näkevätkö he sen lisäksi tai vaihtoehtoisesti jotain muuta. Pyrin myös selvittämään, mitä mieltä ihmiset ovat teemoista vaatteissa, joilla korostetaan omaa tyyliä ja persoonallisuuttansa. Lisäksi on huomioitava se, ettei vastaaja tunne lähdeaineistoa samalla tavalla kuin kyselyn laatija, joten kysymyksien täytyy olla selkeitä. Jokaiselle kysymykselle pitää siis löytyä perustelu tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 77). En voi kysyä mitä tahansa, josta minulla ei ole aiempaa tietoa tai pelkästään uteliaisuudesta.

Päädyin käyttämään kyselylomakkeessa (liite 1) avoimia kysymyksiä, koska kyse on ihmisten mielikuvista. Avoimella kysymyksellä tarkoitetaan sellaista vastausvaihtoehtoa, johon vastaaja pystyy kirjoittamaan oman mielipiteensä tai yksiselitteisen vastauksen (Anttila 2006, 262). Avoimet kysymykset ovat tarkoituksenmukaisia silloin, kun vaihtoehtoja ei tunneta tarkkaan. Ne kannattaa yleensä sijoittaa kyselylomakkeen loppuun. Tällaiset kysymykset ovat helppoja laatia, mutta varsin työläitä käsitellä ja useimmiten ihmiset eivät vastaa niihin työläyden takia (Heikkilä 2002, 49). Uskon saavani monipuolisempia vastauksia avoimien kysymyksien avulla kuin rastittamalla valituista vaihtoehdoista sopivimman. Tällä tavalla vastauksen täytyy olla perusteltu. Useimmiten ihmiset vastaavat kyselyyn, jos se on heidän mielestä mielenkiintoinen tai koskettaa heitä jollain tavoin tai heitä kehoitetaan vastaamaan kyselyyn. Toisaalta, kun itse en ole paikan päällä, on kuitenkin mahdollista motivoida vastaajia osallistumaan kyselyyn erilaisten julisteiden ja mainoksien kautta, joissa selitetään, mikä on kyselyn tarkoitus.

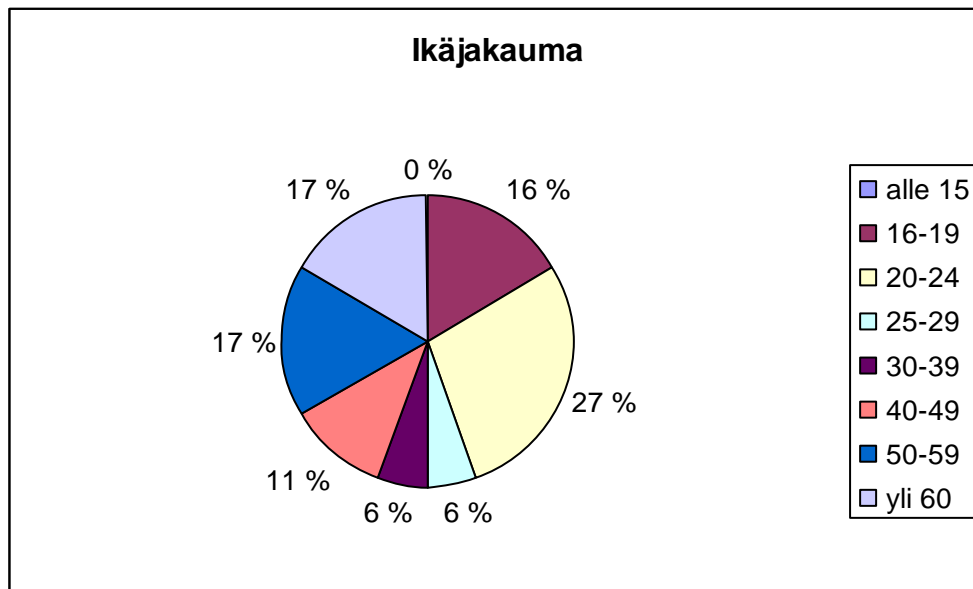
Tavoitteen mukaisesti asetin valmiit puvut esille kolmeen eri paikkaan Savonlinnassa lokakuun 2012 aikana. Vein puvut ja kyselylomakkeet kirjastoon, Taito Shopiin ja Matto Sektorille, joissa käy päivittäin monenikäisiä ja –olaisia ihmisiä. Puvut olivat paikoissa tietyn ajan, jolloin ihmiset pääsivät vastamaan kyselyyn asioinnin ja odottelun lomassa. Luotin paikkojen henkilökunnan pitävän huolen pukujen säilyvyydestä ja heidän ohjaavan asiakkaansa osallistumaan kyselyyn. Olin myös varautunut siihen, etteivät kaikki kävijät halua tai ehdi vastata kyselyyn. Vein puvut ensimmäisenä Savonlinnan pääkirjastoon 19.10. ja ne olivat siellä 20.10.2012 asti. Sain kuulla, että kirjastolla oli ollut lauantaina taikuriesitys, jolloin paikalla oli ollut paljon lapsia vanhempiensa kanssa. Tämä näkyi myös kyselyn vastaajien määrässä, joita oli kertynyt 10 kpl. Seuraavaksi vein puvut Taito Shopiin, jossa ne olivat esillä 22 - 24.10. Vastaajien määrä jäi siellä alhaiseksi ja sain kokoon ainoastaan kolme vastausta. Torstaina 25.10 vein puvut Matto Sektorille ja ne olivat esillä 27.10 asti. Sieltä sain kerättyä ainoastaan viisi vastausta. Tällöin aineistonkeruun otos olivat ne ihmiset, jotka tulivat paikalle. Sain kerättyä vastauksia yhteensä 18 kappaletta.

5.3 Tutkimusaineiston analysointi ja tulokset

Huomasin selatessani läpi vastauksia, ettei osa vastaajista ollut vastannut kaikkiin kysymyksiin tai oli antaneet vain yhteen kohtaan vastauksen. Pohdin, mitä tekisin näille lomakkeille, koska vastauksien määrä olisi pienentynyt, jos olisin jättänyt ne kokonaan pois. Tätä en halunnut tehdä, joten päätin pitää kaikki vastauslomakkeet. Totesin, ettei yhden kysymyksen vastauksen jättäminen haitannut kokonaisuudessa vastauksien analysointia. Kaikki olivat kuitenkin vastanneet henkilötietoja koskeviin kysymyksiin ja antaneet monisanaisia vastauksia yhteen tai useampaan kohtaan, jotkut olivat jopa perustelleet vastauksiansa.

Kyselyyn vastasi 18 henkilöä, joista yksi oli miespuolinen ja loput 17 olivat naispuolisia. Tämän ainokaisen miehen kiinnostus osallistua kyselyyn saattaa vaikuttaa hänen taiteellinen ammattitaustansa. Miesten vastausten vähäisyys voisi selittyä sillä, ettei aihe vastannut heidän yleisiä kiinnostuksen kohteitaan.

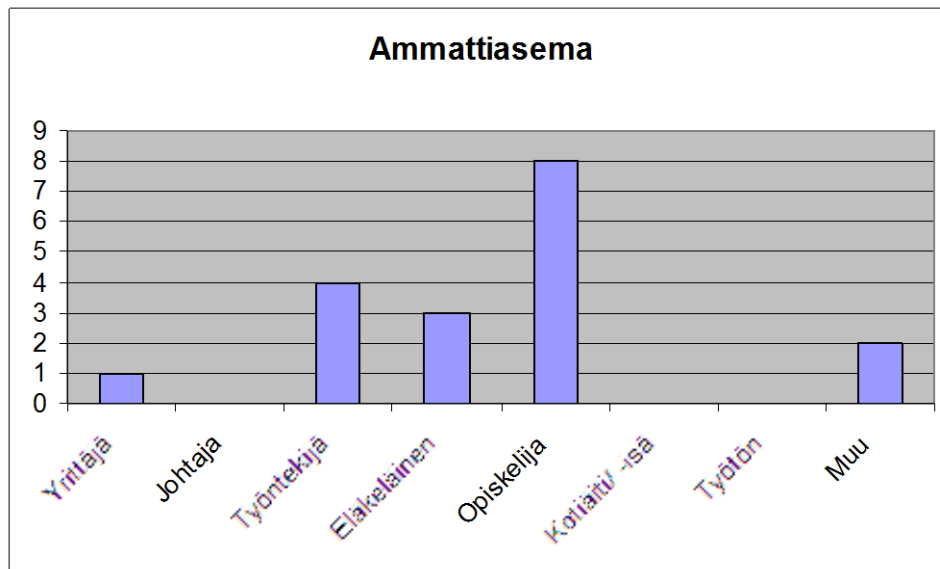
Noin kolmannes kyselyyn vastanneista oli iältään 20–24 -vuotiaita ja seuraavaksi eniten 16-19-, 50-59- ja yli 60 –vuotiaat (kuvio 2).



KUVIO 2. Vastanneiden ikäjakauma

Alle 15 –vuotiaita ei vastaajien joukossa ollut lainkaan. Kyselyyn vastasi aktiivisimmin nuorempi sukupolvi, vaikka olisin kaivannut myös keski-ikäisten osallistumista. Tästä voidaan päätellä, että nuoria aikuisia kiinnosti tutkimukseni aihe, kun taas tätä nuorempaa sukupolvea ei selvästikään kiinnostanut. Tämä saattaa johtua siitä, etteivät heitä vielä kiinnosta syvällisemmällä tasolla mikään, mikä ei ole heille tärkeää. Mutta on vaikeaa tehdä lopullisia johtopäätöksiä asiasta, kun ei ole varmaa tietoa.

Kyselyyn osallistuneista suurin osa (8 kpl) oli opiskelijoita (kuvio 3). Työntekijät (4 kpl) ja eläkeläiset (3 kpl) sekä muut ammattikunnat (3 kpl) olivat osallistuneet kyselyyn toiseksi eniten. Suurin osa vastauksien antajista oli 20-24-vuotiaita naisopiskelijoita, josta voidaan tehdä johtopäätös, että heillä oli enemmän aikaa ja mielenkiintoa kyselyä kohtaa. Tällöin voidaan ehkä olettaa, että heillä voisi mahdollisesti myös olla esimerkiksi samankaltainen opinnäytetyöprosessi menossa ja ovat täten osallistuneet kyselyyn.



KUVIO 3. Vastanneiden ammattiasema

Luin saamani aineiston usean kertaan läpi ja merkitsin tyhjälle paperille eri väreillä kokoavan taulukon siitä, mitä eri ikäryhmät olivat vastanneet kysymyksiin. Aineiston vähäisyydestä johtuen yhtäläisyyksiä eri vastauksilla ei ollut paljon. Vastauksia läpi käydessäni huomasin, kuinka erilaisia mielikuvia vastaajille oli herännyt suunnittelemistani puvuista ja yksityiskohdista. Koska vastauksien muodot olivat kirjallisia, eikä niitä aina pysty suoraan muuttamaan numeraalisiksi arvoiksi, on järkevämpää luokitella ja numeroida vastaukset sisällönanalyysin kautta. Anttilan (1998, 254) mukaan sisällönanalyysi on tutkimusmenetelmä, jonka avulla voidaan tehdä toistettavia ja päteviä päätelmiä tutkimusaineiston suhteesta sen asia- ja sisältöyhteyteen. Sisällön erittelyssä ja tiivistämisessä tutkimusaineisto, esine, puhe, kuva, teksti tai niiden osat jaetaan havaintoyksiköihin ja yksilöidään numerojärjestykseen (Tuomi & Sarajarvi 2002, 107). Vilkan (2007, 140) mukaan aineiston ryhmittely voi tapahtua esim. niiden ominaisuuksien, piirteiden tai käsitysten mukaan, jotka löytyvät analyysin kohteesta. Analyysin avulla pyritään laatimaan sisältöluokkia joko sanallisesti kuvailemalla tai muuten sellaisessa muodossa, että niitä voidaan edelleen käsitellä. Analyysiyksikkö voi olla sana, lause, lauseen osa tai ajatuskokonaisuus. Tässä havaintoyksikkö ovat kyselylomakkeet ja pääluokat ovat puku1 ja puku2 sekä näiden alaluokka ovat assosiaatio, esteetiikka ja telesis. Opinnäytetyössäni lähdin tutkimaan kuluttajien mielikuvia vaatteissa olevista teemoista, joita kysyin kahden suunnittelemani puvun avulla. Näissä puvuissa olin kummassakin käyttänyt eri teemaa. Analysoin aineiston kummankin puvun kohdalla erikseen assosiaation, esteettisyyden ja teleksisen näkökulmasta ja mitä kaikkea

katsojille oli tullut mieleen puvuista. Koska mielikuvat ovat kaikille omakohtaisia kokemuksia ja ajatuksia, nostan tässä esille vain muutamia.

Puku 1 (Meriteema)

Tämän puvun suuremmaksi *assosiaatioksi* nousi vihreän kankaan vuoksi luonto ja etenkin metsä ja puut. Nuoret aikuiset ja vanhemmat ihmiset mainitsivat punaisten kirjailujen muistuttavan puun juuria, jotka kohoavat ylös maasta. Tätä punaista väriä yksi keski-ikäinen vastaaja vertasi vereen ja sitä kautta vampyyreihin. Tämä yllätti minut, koska olettaisi nuorison olevan enemmän kiinnostunut nykyisestä populaarikulttuurista. Asukokonaisuus toi useammalle alle 20-vuotiaalle mieleen itämaisyyden ja varsinkin Kiina mainittiin useamman kerran. Vanhempaa sukupolvea edustava mieltä puvun sopivan nuorten makuun enemmän goottihenkisyyden takia.

Estetiikan osa-alueella ihailtiin puvun poimutuksia ja siihen yhdistyvää kirjailua. Värien sanottiin muistuttavan joulun värejä, ja eräs opiskelija totesi puvun värien olevan vastavärejä kuitenkin riittelemättä tai olematta liian kirkkaat keskenään. Puvun mallia sekä kritisointiin että ihasteltiin. Mallin selkeä leikkaus miellytti monia, kun taas osa oli sitä mieltä, että malli saisi olla istuvampi. Vanhemman ikäpolven mielestä puvun olemusta arvioitiin tyttömäiseksi t-paitahihojen ja pänttien takia. Nuoremmat vastaajat totesivat puvun olevan asiallinen ja sopisi sen tähden aikuisemmalle naiselle.

Puvun *telesikseen* liittyvää ajanmukaisuutta pidettiin kaikissa ikäryhmissä juhlavana ja sen sanottiin sopivan moniin tilaisuuksiin alkaen syntymäpäiväjuhlista aina iltapukujuhliin. Tähän mielikuvaan vaikuttivat varmasti puvun materiaalivalinta, joka on kiiltävää polyesterisatiinia. Toisaalta nuoremmat vastaajat mielsivät puvun sopivan enemmänkin näyttämölle tai muinaiskiinaan. Nähtävästi puvun kirjailut olivat tämän mielikuvan takana. Puvun tyyli oli lähempänä 20-24 –vuotiaiden vastaajien tyyliä, vaikka osa halusi muuttaa puvun helman muotoa ja rakennetta toisenlaiseksi.

Puku 2 (Ruusutarhateema)

Tämän puvun kohdalla oli vastaajien mielikuvissa hajontaa, koska *assosiaatiot* olivat hyvin erilaisia. Luontoaiheisia sanoja ja kuvailuja tuli esille eniten. Useimmiten

keltainen väri ja kerroksellinen helma toivat mieleen auringon, persikan tai kukan. Eräälle opiskelijalle oli herännyt keltaisesta väristä mieleen tuli ja puku näytti hänen mielestä ylösalaisin käännettyltä soihdulta. Puvun malli ja helman muoto toivat vastaajien mieleen myös tanssijataren ja ballerinaan. Pukua kuvailtiin erilaisten leivosten ja makeisten nimityksillä kuten kermakakku, suklaa tai hattara.

Puvun helma ja yläosa saivat paljon erillisiä arviointeja *estetiikan* osalta. Puvun helmaa ihasteltiin kerroksellisuuden ja muotoilun osalta ilmapaksi, kevyeksi ja nätiksi eli helmasta pidettiin suuresti, kun taas yläosan materiaali sai eriäviä mielipiteitä osakseen. Osa nuoremmista vastaajista piti mekon materiaaleja mielenkiintoisena yhdistelmänä sekä yläosan laskoksista, kun taas osa opiskelijoista ja pari vanhempaa yli 40-vuotiasta ja tätäkin vanhempaa ikähenkilöä piti yläosan kangasvalintaa liian paksuna tai raskaana verrattuna helmaan. Värit olivat monien mielestä kauniit ja sointuivat hyvin yhteen. Tosin eräs yli 60-vuotias totesi, että mekossa on liian jyrkkä väriero. Yleisesti mekkoa pidettiin naisellisena, lennokkaana ja ryhdikkäänä.

Vastaajien mielestä puvun *telesis* eli ajanmukaisuus sopi monenlaisiin tilaisuuksiin. Sitä pidettiin erityisesti enemmän nuorempien naisten juhla-asuna, joka käy joko bilevaatteeksi baareissa tai ylioppilasjuhliin. Myös muihin juhlatilaisuuksiin puku sopisi kuten häihin ja tanssiaisiin. Monet vastaajista olivat sitä mieltä, että puku on saanut vaikutteita menneestä ajasta, varsinkin vintagesta. Yksi opiskelija tarkensi puvun huokuvan 20-30-luvun henkeä. Osa vastaajista oli siltä mieltä, että puku on varsin boheemi, ja pelkistetyissä muodoissa näkyy nykyaika. Yli puolet vastaajista, varsinkin nuoret, pitivät tätä pukua lähempänä omaa tyyliään.

6 TULOSTEN TARKASTELU

Assosiaatiot

Opinnäytetyön kyselyn tulosten perusteella voin sanoa, etteivät vastaajien assosiaatiot vastanneet suunnittelijan mielikuvaa pukujen taustalla olevista teemoista. Kuitenkin Ruusutarhan eli puvun 2 kohdalla pieni osa vastaajista mielsi sen muistuttavan kukkaa, mutta eivät eritelleet tarkemmin, mitä kukkaa. Tähän saattoi toisaalta vaikuttaa puvun ylösalaisin käännetty ruusun muoto, mikä hieman etäännytti sitä teemasta. Mielikuvien syntyyn vaikutti varmasti pukujen väri- ja materiaalivalinnat.

Mikäli Meriteeman mukainen puku olisi ollut sininen tai turkoosi, vastauksissa olisi mahdollisesti ollut jotain mereen tai veteen liittyvää, mutta tätäkään oletusta on vaikea tutkia jälkikäteen. Pukujen yksityiskohtat vaikuttivat jonkin verran arvioijien mielikuviin, sillä puku 1 kirjomani kuviot helmassa tuottivat monenlaisia mielleyhtymiä jo pelkästään värin ja muotojen perusteella.

Estetiikka

Jokaisella ihmisellä on oma käsityksensä siitä, mitä ja minkälaisia asioita hän pitää kauniina, joten lähtökohtaisesti voi olla vaikeaa arvioida pukujen kauneutta yksimielisesti. Arvelin jo tietäväni etukäteen pukuja suunnitellessani, että ne tulevat herättämään mielipiteitä puolesta ja vastaan suhteessa siihen, mitä nykyään pidetään esteettisenä muotoilun osalta vaatteissa. Onnistuin korostamaan ruusutarhapuvun naisellisuutta, mikä kävi ilmi vastauksista, kun taas meriteeman mukainen puku herätti mallinsa puolesta enemmän negatiivissävyyisiä vastauksia ja monet vastaajista totesivat, että malli saisi olla istuvampi. Itse olin panostanut tässä puvussa enemmän poimutuksiin ja kirjontaan, joiden avulla pyrin tuomaan teemaa esille, en niinkään mallilla.

Telesis

Tyylillisesti molemmat puvut miellettiin ensisijaisesti juhlapuvuiksi, mihin vaikutti todennäköisesti materiaalin valinta ja myös värit. Yleisesti kiiltäväpintaisia kankaita pidetään arvokkaina ja juhlallisina eikä niitä osata oikein mieltää arkeen. Toisaalta osa vastaajista ei osannut mieltää pukuja nykyaikaan, tai he näkivät vaikutuksia menneistä vuosikymmenistä tai teatterista. Osasin odottaa, että saisin juhlapukumaisia vastauksia kyselyä suunnitellessani, mutta muita vastauksia en osannut ennakoida.

Kokoaavana yhteenvetona voin sanoa, että assosiaation osalta ihmisten mielikuvien syntyyn vaikutti kaikista eniten pukujen ja yksityiskohtien värit, eivät niinkään mallit tai pelkät yksityiskohtien muodot, joiden avulla suunnittelijana lähdin tuomaan esille teemoja. Tämä on mielenkiintoinen seikka, koska värit nähtävästi vaikuttavat olevan ensimmäinen asia, jonka kuluttaja havaitsee vaatteissa ennen muita yksityiskohtia, materiaaleja tai muotoja. Estetiikan osalta molemmissa puvuissa pidettiin värejä kauniina ja yhteensopivina. Pukujen poimutuksiin ja laskostuksiin kiinnitettiin huomiota värien lisäksi ja niitä pidettiin tyylikkäänä ja kauniina. Itse en suunnittelut puvuista juhlavia vaan mietin siltä kannalta, että teema näkyisi myös

materiaalivalinnoissa. Teleksisen osalta molempiin pukujen mielikuvaan juhluvuudesta vaikuttivat materiaalin kiiltävyys ja malli. Pukujen värivalinnat tuottivat enemmän mielikuvia kuin niiden mallit tai yksityiskohdat. Tästä voidaan päätellä sen, etteivät suunnittelemani ideat muotojen ja yksityiskohtien osalta puvuissa välittyneet kuluttajille samanlaisina kuin olin ne itse miettinyt. Nähtävästi teemojen pitää olla helposti tunnistettavia joko muotojen tai värien puolesta ennen kuin kuluttajat voivat yhdistää mielikuvansa haettuun teemaan. Mielestäni vastaajien mielikuvien poikkeavuus omista mielikuvista oli mielenkiintoista tietoa, koska en uskonut väreillä olevan niin merkittävää vaikutusta mielikuvien syntyyn. Oletin, että mallien muodoilla ja yksityiskohdilla saisin enemmän teemoja esille kuin väreillä.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, minkälaisia mielikuvia suunnittelemani, teemoihin perustuvat puvut kuluttajissa herättävät. Tätä varten laadin kyselytutkimuksen, jossa vastaajat pääsivät ilmaisemaan omia mielipiteitään ja ajatuksiaan puvuista.

Kun opinnäytetyöprosessi oli loppusuoralla, tunsin olevani helpottunut ja tyytyväinen siihen, että saisin tämän projektin päätökseen. Pääsin tutkimuksen suhteen tavoitteeseen, vaikka ajankäyttöä olisin voinut mieltä alussa tarkemmin ja huolellisemmin. Päällisin puolin katsottuna selviydyin opinnäytetyöstäni, joka alussa näytti hyvin haastavalta toteuttaa. Ilman selkeää tietoperustaa sain pariinkin otteeseen huomata teoriapohjani muuttuneen ja tarkentuneen. Siitä kai tässä suunnittelijan työssä on kyse, että aina tulee muutoksia, joihin ei voi vaikuttaa, mutta niiden mukaan täytyy edetä.

Itse koin tässä työssä haastavinta olevan sen, ettei minulla ollut toimeksiantoa tai malliston suunnittelua, mutta olin jo ennen opinnäytetyöni aloittamista päättänyt, etten haluaisi tehdä millekään yritykselle opinnäytetyötä, vaan lähtisin tekemään tutkimusta, joka liittyisi alaani ja jonka kokisin itselleni mielenkiintoiseksi. Olen tyytyväinen tähän päätökseen, koska sain edetä oman aikataulun mukaisesti, vaikka kesä sotki sitä hieman. Syyskuu meni minulta siihen, että koetin selvittää itselleni, missä vaiheessa olin opinnäytetyöni kanssa ja mitä kaikkea olisi vielä tekemättä ennen

kuin aloittaisin suunnittelemani pukujen valmistuksen ja mitä sen jälkeen tapahtuisi. Lopulta huomasin, että olin tehnyt puvut valmiiksi kahdessa viikossa, minkä jälkeen aloitin kirjoittamisen pitkän tauon jälkeen ja pysyin laatimassani aikataulussa.

Edellä jo mainitsin teorian muuttuneen pariin otteeseen tämän prosessin aikana. Pitkän pohdinnan jälkeen tukeuduin Papanekin kuusikulmaiseen funktioanalyysiin, joka auttoi minua selkeyttämään ajatuksiani, mitä olin tekemässä ja minkälaista tietoa kaipasinkaan pohjaksi kyselytutkimustani varten. Ajatuksien kirjoittaminen selkeään ja teoreettiseen muotoon ei ensialkuun tuntunut luontevalta, koska olen aina kokenut kirjoittamisen vaikeaksi lukivaikeuden takia. Minulla kesti muutama kuukausi ennen kuin tajusin, miten ja missä muodossa asiat pitäisi kirjoittaa. Tekstiä minulta ei synny muutenkaan, vaan koetan melkein aina, kun on mahdollista, selkeyttää asiat kuvien ja piirtämisen avulla. Kun alku tuntui vaikealta ja epäselvältä, opinnäytetyöni loppua kohden innostukseni kirjoittamista ja lähdekirjallisuuden etsimistä kasvoi.

Suunnittelu tuntui koko prosessissa kaikista helpoimmalta vaiheelta, vaikka joudun luottamaan omiin kykyihin ja tyyliin. Piirtäminen tuntui helpolta, suorastaan helpottavalta vaiheelta kaiken kirjoittamisen ja etsintöjen ohella. Luotin pitkälti omaan intuitiooni ja menin sen mukaan, mikä tuntui itsestäni hyvältä ja oikealta. Piirtämistäni kuvista näkee selkeästi mitä, olin hakemassa teemoista ja itse olen niihin tyytyväinen. Näin jälkikäteen pohdin, että olisin voinut tehdä asioita vielä paremmin, jos olisi ollut enemmän aikaa tehdä ja miettiä valittuja suunnitelmia. Opin tämän prosessin kautta arvioimaan tarkemmin valintojani kuin aikaisemmin ja perustelemaan ne.

Itse pelkäsin kyselyn suorittamisen alkuvaiheessa, etten saisi yhtään tai tarpeeksi vastauksia puvuistani ja sen osalta opinnäytetyöni jäisi kesken. Kyselyn vastaajamäärä jäi loppujen lopuksi pieneksi ja sen takia tuloksista ei voi tehdä kovin yleistettäviä, mutta ilahduin vähäiseksi vastausmäärästä huolimatta siitä, että ihmiset olivat osallistuneet kyselyyn. Mielestäni kysely toimi hyvin vastauksia kerätessä, koska tämä antoi osallistuneille myös mahdollisuuden kritisoida pukuja, jos oli jotain huomautettavaa ulkonäössä tai materiaalivalinnoissa.

Kokonaisuutena sain tehtyä opinnäytetyöni siinä ajassa kuin olin suunnitellut, tosin olin vain kuukauden alkuperäisestä aikataulusta jäljessä. On tietenkin asioita, joita olisin voinut tehdä toisin, mutta niistä pystyy enää vain ottamaan opiksi, kun

opinnäytetyö on loppuillaan. Jatkossa voisin hyvin kuvitella itseni työskentelemään melkein missä tahansa, jossa pääsisin toteuttamaan omaa luovuuttani ja näkemyksiäni. Mitään sen konkreettisempaa suunnitelmaa minulla ei ole vielä, mutta kenties mieli avartuu tulevan Euroopan reissuni aikana ja löydän itseni.

Tämän tutkimuksen voisi tehdä joskus uudestaan siten, että valmistaisi puvut harmaista kankaista ja tutkisi, olisiko pukujen väreillä tai yksityiskohdilla enemmän vaikutusta vastaajien mielikuviin. Olisi mielenkiintoista paneutua tutkimaan tarkemmin, miten vaatteiden teemat vaikuttavat kuluttajan elämään ja ostosvalintoihin. Mahdollisia muita jatkotutkimuksen aiheita olisi tutkia värien vaikutusta ja merkitystä ihmisten pukeutumisessa, koska tulosten perusteella aihe olisi kiehtova ja tutkimustietoa ei varmastikaan olisi kovinkaan paljon, varsinkaan teeman näkökulmasta.

LÄHTEET

Ahoniemi, Pirkko. 2000. Taidekokemuksesta Omaksi Vaatteeksi –vaatetuksen suunnitteluprosessi identiteetin rakentajana. Teoksessa Koskennurmi, R & Raunio, A-M (toim.). Vaatekirja. Helsinki: Yliopistopaino. 77-108.

Alasuutari, Pertti. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino

Anttila, Pirkko. 1992. Käsityön ja muotoilun teoreettiset perusteet. Porvoo: WSOY

Anttila, Pirkko. 1998. Tutkimisen taito ja tiedonhankinta. Hamina: Akatiimi Oy

Anttila, Pirkko. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi Oy

Arnkil, Harald. 2008. Värät havaintojen maailmassa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Fernström, Päivi & Laamanen, Tarja-Kaarina. 2005. Tarinat ja mielikuvat suunnittelun lähtökohtina. Teoksessa Kaukinen, L & Collanus, M (toim.). 2005. Tekstejä ja kangastuksia. Puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta. Artefakta 17. Helsinki: Akatiimi Oy. 137-147.

Heikkilä, Tarja. 2002. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy

Kaukinen, Leena & Collanus, Miia. 2005. Tekstejä ja kangastuksia. Puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta. Artefakta 17. Tampere: Juvenes Print

Kettunen, Ilkka. 2000. Muodon palapeli. Porvoo: WSOY

Koskennurmi- Sivonen, Ritva. 2000a. Vaatetus, pukeutuminen ja muoti –ero ja erottamattomuus. Teoksessa Koskennurmi- Sivonen, Ritva & Raunio, Anna-Mari (toim.). 2000. Vaatekirja. Helsinki: Yliopistopaino. 1-16.

Koskennurmi- Sivonen, Ritva & Raunio, Anna- Mari. 2000. Vaatekirja. Helsinki: Yliopistopaino

Koskennurmi- Sivonen, Ritva. 2000b. Vaate, muoti, taide ja käsityö. Teoksessa Koskennurmi- Sivonen, Ritva & Raunio, Anna-Mari (toim.). 2000. Vaatekirja. Helsinki: Yliopistopaino. 109-138.

Lampikoski, Kari & Timo. 2000. Kuluttajavisiot - näköaloja kuluttajakäyttäytymisen tulevaisuutteen. Porvoo: WSOY

Lönnqvist, Bo. 2008. Vaatteiden valtapeli näkymättömän kulttuurianatomia. Helsinki: Schildts

Neisser, Ulrich. 1980. Kognitio ja todellisuus. Espoo: Weilin+Göös

Nuutinen, Ana. 2004. Edelläkävijät : Hiljainen, implisiittinen ja eksplisiittinen tieto muodin ennustamisessa. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Papanek, Victor. 1984. Design for the real world. Human ecology and social change. London: Thames and Hudson Ltd.

Pusa, Unto. 1967. Väri –Muoto –Tila. Otatiето Oy

Raunio, Anna-Mari. 2000. Rajoja, reunoja, vaatteita ja tiloja. Teoksessa Koskennurmi- Sivonen, Ritva & Raunio, Anna-Mari (toim.). 2000. Vaatekirja. Helsinki: Yliopistopaino. 51-76.

Saariluoma, Pertti. 1990. Taitavan ajattelun psykologia. Keuruu: Otava

Seitamaa- Hakkarainen, Pirita. 2005. Käsityömuotoilun tulevaisuus. Teoksessa Kaukinen, Leena & Collanus, Miia. 2005. Tekstejä ja kangastuksia. Puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta. Artefakta 17. Tampere: Juvenes Print. 186-196.

Seivewright, Simon. 2007. Research and Design. Singapore: AVA Book Production

Simmel, Georg. 1986. Muodin Filosofia. Helsinki: Odessa

Solomon Michael R & Rabolt Nancy J. 2004. Consumer Behavior in Fashion. New Jersey: Pearson Education, Inc.

Symbolit & Merkit –alkuperä ja merkitys. 2010. Gummerus Kustannus Oy

Tuomi, Jouni ja Sarajärvi, Anneli. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Uotila, Minna. 1995. Pukeutumisen kuvaus. Helsinki: Yliopistopaino

Vilka, Hanna. 2007. Tutki ja kehitä. Vajaakoski: Gummerus Kirjapaino Oy

KYSELY

Hyvä vastaaja, haluan tietää mielipiteesi suunnittelemistani puvuista opinnäytetyötä varten.

Luethan kysymykset huolella läpi ennen vastaamista.

Miia Tarujärvi.
Muotoilun koulutusohjelma,
Mikkelin Ammattikorkeakoulu

Kerro hieman itsestäsi:

Sukupuolesi:

- Nainen
- Mies

Ikäsi:

- alle 15
- 16-19
- 20-24
- 25-29
- 30-39
- 40-49
- 50-59
- yli 60

Ammattiasemasi:

- yrittäjä
- johtaja
- työntekijä
- eläkeläinen
- opiskelija
- kotiäiti / koti-isä
- työtön
- muu, mikä? _____

Seuraavaksi tarkastele pukuja ja vastaa seuraaviin kysymyksiin:

1. Millaisia mielikuvia sinulle tulee mieleen pukuja katsoessasi?

Puku1

Puku2

2. Arvioi pukujen visuaalista ulkonäköä, kuten muotoa, väriä, yksityiskohtia, yms.

Puku1

Puku2

3. Millaiseen aikaan, tilaisuuteen puvut mielestäsi liittyvät?

Puku1

Puku2

4. Kumpi puvuista on lähempänä omaa tyyliäsi?

Kiitos kyselyyn osallistumisestasi! :)

